

**UCHWAŁA NR LI/358/23
RADY GMINY KAMIENNIK**

z dnia 12 grudnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kamiennik na lata
2023-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2023 poz. 40), art. 17 ust. 1 pkt 1 oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2023 poz. 901 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kamiennik na lata 2023-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

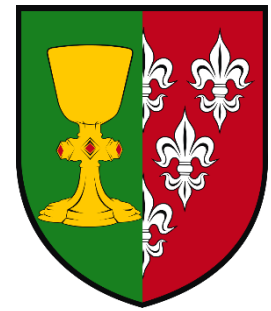
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kamiennik.

§ 3. Uchwała wchodzi z życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Henryk Kliś

ZAŁĄCZNIK
DO UCHWAŁY NR LI/358/23
RADY GMINY KAMIENNIK
Z DNIA 12 GRUDNIA 2023 R.

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY KAMIENNIK
NA LATA 2023-2030

2023

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	6
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	15
III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.	
OBSZARY PROBLEMOWE	16
1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE	16
2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA.....	23
3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN	29
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ.....	39
5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	43
6. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA	47
7. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.	52
8. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	53
9. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA	55
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	57
11. KWESTIA UCHODźCÓW	58
12. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”	59
13. ANALIZA SWOT.....	74
14. WNIOSKI Z DIAGNOZY	77
IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	80
V. PROGRAMY I PROJEKTY	95
VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	96
SPIS TABEL I WYKRESÓW	100

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kamiennik została przygotowana na lata 2023-2030. Powstała w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kamienniku w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, poza przedstawicielami sektora pomocy społecznej, przedstawiciele oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z sześciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje ogólną charakterystykę gminy, z kolei trzecia część zawiera diagnozę sytuacji społecznej na jej terenie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Ubóstwo i wykluczenie społeczne*;

Potencjał gospodarczy i problem bezrobocia; Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych i wspieranie rodzin, Sytuacja demograficzna i Proces starzenia się, Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc domowa; Edukacja i Wychowanie, Opieka nad dziećmi do lat 3.; Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka; Ekonomia społeczna i solidarna; Bezpieczeństwo publiczne; Kwestia uchodźców.

W czwartej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W piątej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Szósta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora ekonomii społecznej i solidarnej (tzw. „trzeciego sektora”). Tylko bowiem skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kamiennik na lata 2023-2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kamiennik na lata 2023-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027,

- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2016-2025,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nyskiego na lata 2013-2023.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów

ładowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwany efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych:

konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji

(np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa strategię wykorzystania funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Budżet dla Polski wynosi 76 mld euro.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) i Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Około 60% funduszy z polityki spójności przekazanych zostanie do programów krajowych, m.in. z obszaru infrastruktury i środowiska, badań i wsparcia innowacyjności, rozwoju cyfrowego. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne w poszczególnych województwach.

Umowa Partnerstwa zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych, szesnastu programów regionalnych oraz programów współpracy transgranicznej i transnarodowej.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

stanowi kolejny etap do dalszego rozwoju społecznego i gospodarczego kraju.

Program służy realizacji wsparcia na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Cele Programu zakładają: wsparcie samozatrudnienia poprzez udzielanie preferencyjnych pożyczek na rozpoczęcie własne działalności gospodarczej. rozwój potencjału instytucji i służb rynku pracy, wpieranie przedsiębiorców, innych pracodawców oraz ich pracowników w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, poprawę jakości systemów kształcenia oraz rozwój edukacji włączającej, wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, w tym kompetencji cyfrowych osób dorosłych, wsparcie systemu szkolnictwa wyższego, w tym w dostosowaniu oferty do wyzwań związanych z cyfrową i zieloną transformacją, wspieranie instytucji odpowiedzialnych za integrację społeczno-zawodową migrantów, rozwój potencjału instytucji działających w sferze integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej, rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi m.in. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. i podnoszenie kompetencji kadr w tym obszarze zapewnienie równych szans dla osób z niepełnosprawnościami, wsparcie systemu ochrony zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy, pielęgniarek, położnych oraz innych zawodów związanych z ochroną zdrowia, budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, rozwój innowacji społecznych i upowszechnianie przetestowanych rozwiązań. Planowany budżet Programu wynosi 21,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej: 18 mld zł.

Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 to program, który obejmuje pomoc żywnościową w formie paczek żywnościowych lub posiłków oraz realizację działań towarzyszących (np. warsztaty, doradztwo), które mają na celu poprawę sytuacji osób potrzebujących i najuboższych. Budżet całego programu wynosi 2,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej 2,4 mld zł.

Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 jest jednym z szesnastu programów regionalnych, służących finansowaniu inwestycji na terenie województw.

Kwota będąca w dyspozycji Opolskiego wynosi 966,6 mln euro i uwzględnia dwa źródła finansowania programu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (690,1 mln euro) i Europejski Fundusz Społeczny Plus (276,4 mln euro). Obszary interwencji w ramach EFRR obejmują: niską emisję i mobilność, efektywność energetyczną, gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę o obiegu zamkniętym, bioróżnorodność, dziedzictwo kulturowe, kulturę i turystykę, a w ramach EFS Plus – edukację przedszkolną, kształcenie ogólne, edukację włączającą, wsparcie rodziny i pieczy zastępczej, profilaktykę zachowań społecznych dzieci i młodzieży, usługi zdrowotne dla osób starszych, usługi społeczne dla osób niesamodzielnych i opiekę długoterminową.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem, który określa ramy strategiczne dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na następujących obszarach: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności, rozwijanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Dokument ustanawiając ramy strategiczne tak dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych, umożliwia planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, finansowanych zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy europejskich, przewidzianych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej jest dokumentem służącym realizacji celów dotyczących rozwoju ekonomii społecznej wyznaczonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Dokument porządkuje kierunki interwencji publicznej i działań wpływających na możliwości wykorzystania aktywności podmiotów sektora ekonomii społecznej, w tym spółdzielni, jako instrumentu aktywnej polityki społecznej oraz polityki rozwoju społecznego i lokalnego.

W programie przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Działania przewidziane w dokumencie ujęto w czterech obszarach tematycznych: 1. Solidarna wspólnota lokalna (obejmuje priorytety dotyczące rozwoju usług społecznych i włączenie podmiotów ekonomii społecznej w rozwój lokalny), 2. Solidarny rynek pracy (zawiera priorytety dotyczące wspierania reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w jednostkach reintegracyjnych, aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych i starszych w podmiotach ekonomii społecznej oraz tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w przedsiębiorstwach społecznych), 3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna (obejmuje priorytety zakładające zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej oraz wsparcie w rozwoju profesjonalizacji i współdziałania podmiotów ekonomii społecznej współpracę międzysektorową), 4. Solidarne społeczeństwo (zawiera priorytety obejmujące kształtowanie wśród młodzieży pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i budowę marki ekonomii społecznej).

Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2016-2025 jest dokumentem, który wyznacza kierunki rozwoju regionalnej polityki społecznej. Zawiera on m.in. diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa opolskiego i wyznacza cele i działania do realizacji.

Cele operacyjne zakładają: wzmocnienie funkcji opiekuńczej i wychowawczej rodzin oraz systemu pieczy zastępczej, wsparcie dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, zwiększenie bezpieczeństwa publicznego

i socjalnego rodzin, rozwój usług senioralnych, zwiększenie udziału osób starszych w życiu społecznym (aktywny udział w działaniach instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, wolontariacie), zwiększenie świadomości społecznej i zmianę postaw wobec problemów starości i starzenia się, ograniczenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród niepełnosprawnych mieszkańców województwa, zwiększenie udziału sektora ekonomii społecznej oraz innych organizacji pozarządowych w realizacji zadań reintegracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, sprzyjającą integracji społecznej zmianę postaw społecznych wobec tych osób, rozwój usług aktywizacji społecznej i zawodowej osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, partnerstwo i współpracę oraz usprawnienie koordynacji działań na rzecz włączenia społecznego, promocję ekonomii społecznej w regionie, rozwój systemu wsparcia ekonomii społecznej oraz rozwój partnerstwa i otoczenia na rzecz ekonomii społecznej.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nyskiego na lata 2013-2023 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy pomocy społecznej w powiecie, wyznaczono cele i kierunki działań służące rozwiązywaniu problemów społecznych na jego terenie.

Wyznaczone kierunki działań zakładają: współpracę pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi udzielającymi pomocy i wsparcia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, zapewnienie opieki nad osobami w podeszłym wieku, niepełnosprawnymi i dziećmi przebywającymi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rozwój rodzinnych form opieki nad dzieckiem wymagającym wsparcia, wspieranie i rozwijanie zadań realizowanych przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób zagrożonych i zwiększenie poziomu ich zatrudnienia.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Kamiennik jest gminą wiejską, położoną w województwie opolskim, w powiecie nyskim. W obrębie powiatu nyskiego sąsiaduje z gminami Otmuchów i Pakosławice, a dalej z gminą Grodków w powiecie brzeskim, a od zachodu i północy z gminami w województwie dolnośląskim –Przeworno w powiecie strzelińskim oraz Ziębice w powiecie ząbkowickim.

Gmina zajmuje powierzchnię 889,23 km², co stanowi 7,29% powierzchni powiatu. W jej skład wchodzi 13 wsi: Białowieża, Cieszanowice, Chociebórz, Goworowice, Kamiennik, Karłowice Małe, Karłowice Wielkie, Kłodobok, Lipniki, Ogonów, Szklary, Wilemowice i Zurzyce. Siedziba władz gminy znajduje się w Kamienniku.

Obszar gminy położony jest w makroregionie Przedgórze Sudeckiego i mezoregionie Wzgórz Strzelińskich. Kamiennik leży w dolinie rzeki Krynki, na skraju Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich. W kierunku północnym znajduje się Równina Grodkowska, a na południe Obniżenie Otmuchowskie, za którym leżą Sudety.

Kamiennik położony jest 20 km od Nysy, niespełna 50 km od Kłodzka, ok. 70 km od Opola i 80 km od Wrocławia. Od granicy z Republiką Czeską dzieli Kamiennik ok. 30 km. Gmina leży na uboczu głównych szlaków komunikacyjnych kraju; jej układ komunikacyjny tworzą drogi powiatowe i gminne. Długość dróg publicznych wynosi 17,8 km w tym 13 km utwardzonych.

Historycznie, Kamiennik to stara wieś rycerska założona w XIII w. Do wojewódzkiego rejestru zabytków wpisany jest barokowy kościół parafialny pw. św. Andrzeja. Inne zabytki i ciekawe obiekty w gminie to m.in.: dom, w którym urodził się wybitny malarz niemiecki – Eduard Grutzner, znajdujący się w Karłowicach Wielkich, późnobarokowy kościół parafialny w Szklarach, zespół dworski z otaczającym go parkiem krajobrazowym, w którym znajduje się figura kamienna św. Jana Nepomucena z przełomu XVIII i XIX w. w Wilemowicach oraz park dworski w Ciesznowicach.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.

OBSZARY PROBLEMOWE

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup, których zasoby – materialne, kulturowe i społeczne są ograniczone w stopniu wykluczającym je z normalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają. Wyróżnia się dwie postaci ubóstwa: absolutne i relatywne. Ubóstwo absolutne definiowane jest jako niemożność zaspokojenia potrzeb uznawanych za podstawowe, natomiast ubóstwo relatywne jest przedstawiane jako forma nadmiernej nierówności społecznej.

Wykluczenie jest sytuacją oznaczającą niemożność uczestnictwa w życiu społecznym na jego wielu płaszczyznach – w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym poprzez brak dostępu do zasobów, dóbr i instytucji lub ograniczenie praw. Wykluczenie dotyka i może dotyczyć m.in. osoby w kryzysie bezdomności, starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, w konflikcie z prawem, naruszające normy społeczne, ubogie, o ograniczonym dostępie do informacji.

Działania przeciwdziałające ubóstwu i wykluczeniu zawarte są m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030". Głównym ich założeniem jest tworzenie dla ludzi borykających się z ubóstwem i wykluczeniem perspektyw, szans i sposobności oraz zasobów, które przywrócą im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Dla efektywnego podjęcia działań zaradczych istotne jest ustalenie źródeł problemu, a te w przypadku ubóstwa znajdują się zarówno w czynnikach ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. W literaturze przedmiotu przyczyny ubóstwa są podzielone na trzy grupy: osobowe, subiektywne oraz obiektywno-strukturalne. Przyczyny należące do pierwszej grupy są niezależne od jednostki i zalicza się do nich kalectwo, niepełnosprawność umysłową i fizyczną, choroby długotrwałe czy podeszły wiek. Osoby znajdujące się w tej grupie trafiły tam m.in. poprzez wady wrodzone, choroby czy w wyniku tragicznych zdarzeń losowych i nie są w stanie zapewnić sobie minimum egzystencji oraz brać swobodnego udziału w życiu społecznym. Druga grupa to obszar czynników subiektywnych, do której należą przyczyny zależne od jednostki. Zaliczamy do niej postawy i cechy charakteru osób dotkniętych przez ubóstwo, a są to m.in.: odmienny system

wartości od powszechnie obowiązującego w danej społeczności, brak zasad, niechęć do pracy, a także do nauki, nieuczciwość, niezaradność i niegospodarność, lenistwo. Grupa trzecia to przyczyny obiektywno-strukturalne – niezależne od woli jednostki czy grupy. Zalicza się do niej pomoc udzielaną przez państwo, gdyż poprzez świadczenia socjalne lub inne działania społeczeństwo może także utracić motywację do pracy i kształcenia się.

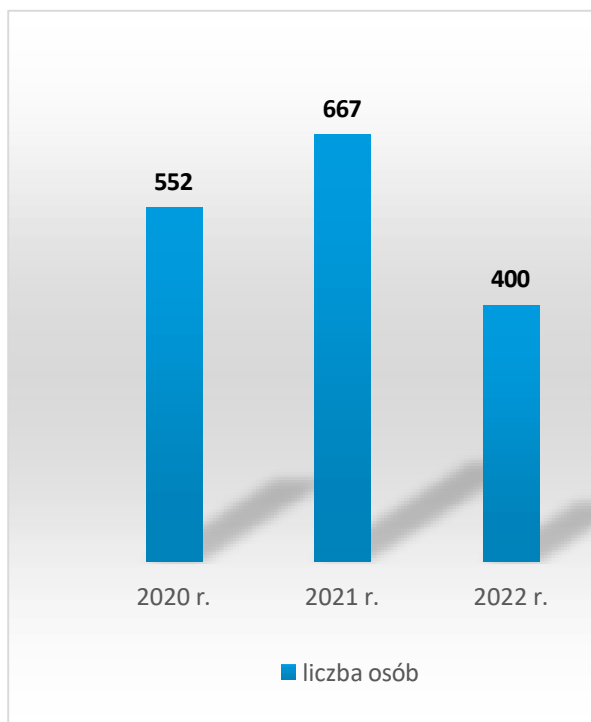
Ubóstwo i wykluczenie mogą mieć podobne przyczyny, zwykle różnorodne występujące na poziomie bliższym jednostce i rodzinie oraz odnoszące się do całych społeczeństw. Zagroženiami są m.in.: starość, niepełnosprawność, choroby, śmierć w rodzinie, rozwód, konflikt z prawem, wychowanie się w rodzinie dysfunkcyjnej, z niskimi zasobami materialnymi i kulturowymi; dyskryminujące zachowania w miejscu pracy, zderzenie z negatywnymi stereotypami (z uwagi na płeć, pochodzenie, religię, kolor skóry)

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. poniżej minimum egzystencji żyło prawie 2 mln Polaków. Zasięg skrajnego ubóstwa wzrósł w 2020 r. do poziomu 5,2% z 4,2%. w 2019 r. Biorąc pod uwagę liczbę ludności Polski w 2019 i 2020 r., wspomniane wskaźniki przekładają się na wzrost liczby osób objętych skrajnym ubóstwem o około 377 tys. W grupie wiekowej 0-17 lat, której liczebność w 2020 r. wyniosła 6.954.000, liczba osób objętych skrajnym ubóstwem była równa 410.286 (wskaźnik 5,9%). Populacja Polaków w wieku 18-64 lata wyniosła 22.771.000 – wśród nich ubóstwo skrajne dotyczyło 1.161.321 osób (wskaźnik 5,1%). Liczba ludności po 65. roku życia wyniosła 7.120.000, co przełożyło się na 313.280 seniorów żyjących w skrajnym ubóstwie (wskaźnik 4,4%). Z uwagi na obecną sytuację geopolityczną i spodziewaną recesję można przypuszczać, że wzrośnie zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.

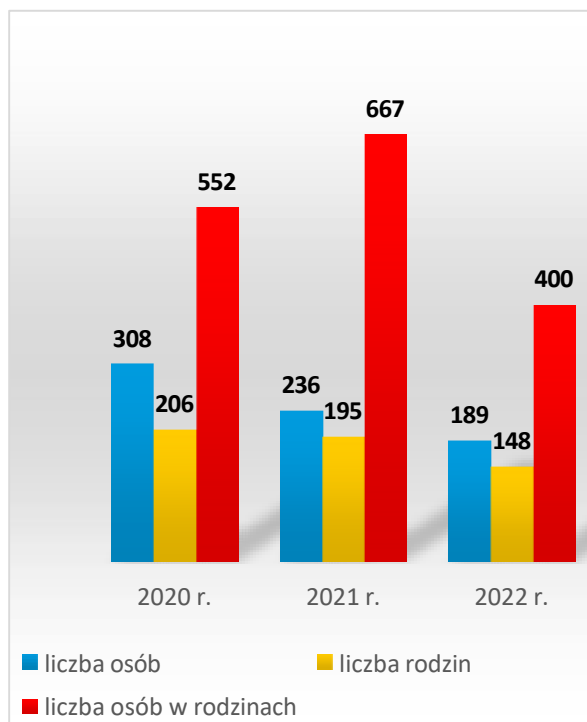
Po wzroście w 2021 r, rok później spadła liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie Kamiennik (552 w 2020 r., 667 w 2021 r., 400 w 2022 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie (552 w 2020 r., 667 w 2021 r., 400 w 2022 r.) i świadczenie pieniężne (311 w 2020 r., 514 w 2021 r., 257 w 2022 r.). Z kolei liczba osób w rodzinach pobierających świadczenie niepieniężne w latach 2021-2022 była niższa niż w 2020 r. (241 w 2020 r., 153 w 2021 r., 143 w 2022 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2020-2022 udzielono pomocy i wsparcia

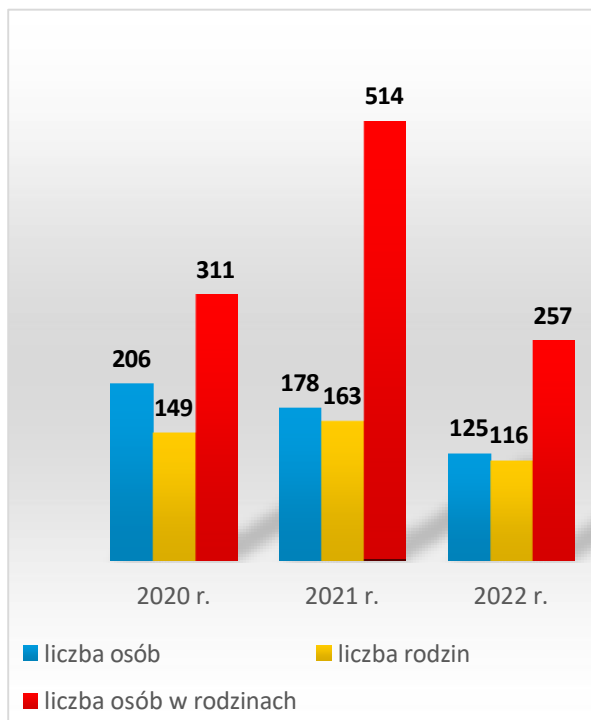

Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie

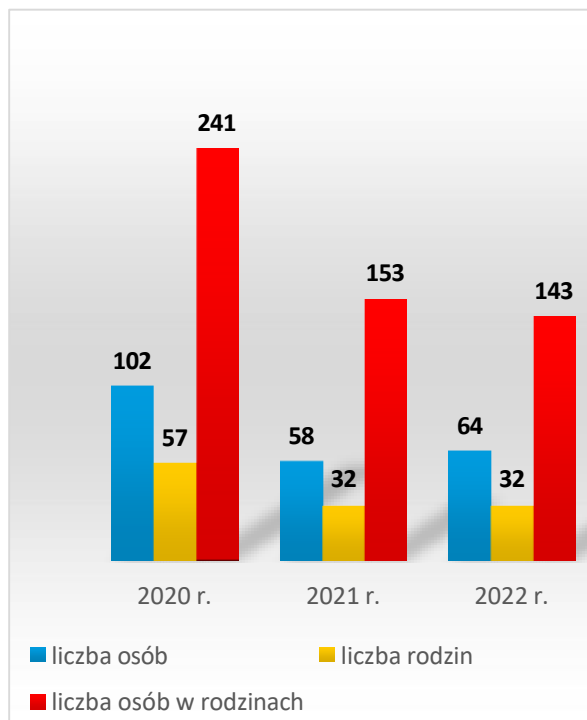

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

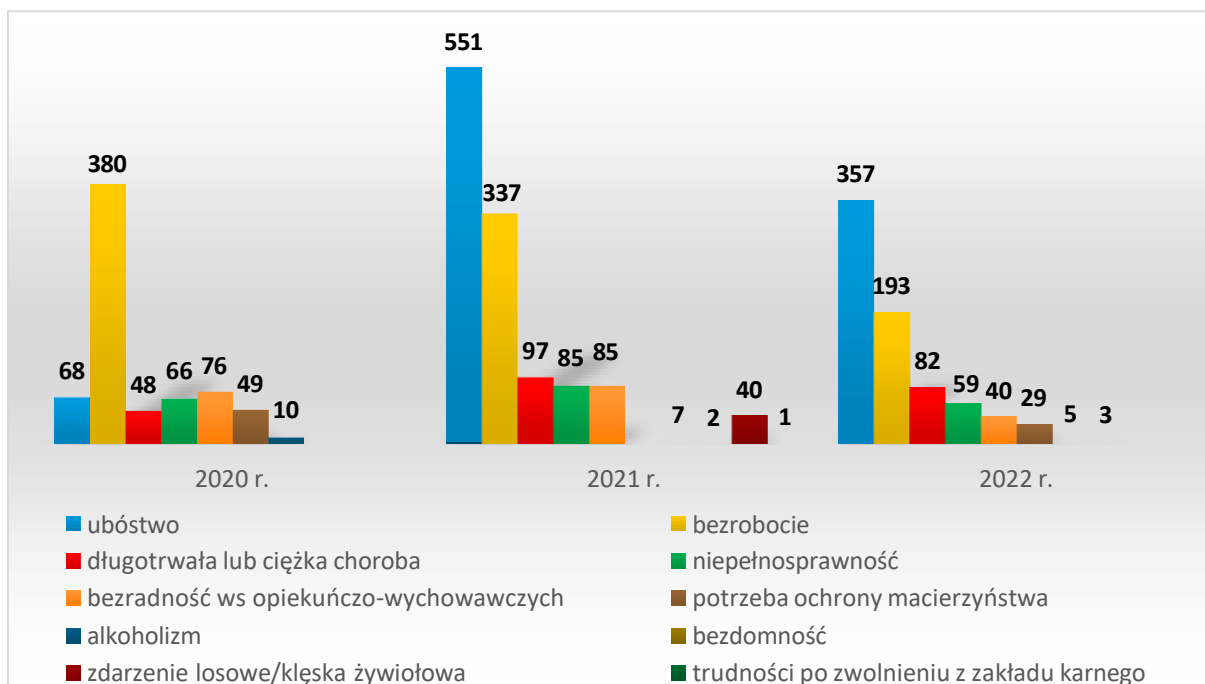
Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie pieniężne

Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2020-2022 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny żyjące w ubóstwie (odpowiednio 68, 551 i 357 osób w rodzinach), dotknięte bezrobociem (odpowiednio 380, 337 i 193 osoby w rodzinach), zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą (odpowiednio 48, 97 i 82 osoby w rodzinach), niepełnosprawnością (odpowiednio 66, 85 i 59 osób w rodzinach) oraz mające trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (odpowiednio 76, 85 i 40 osób w rodzinach).

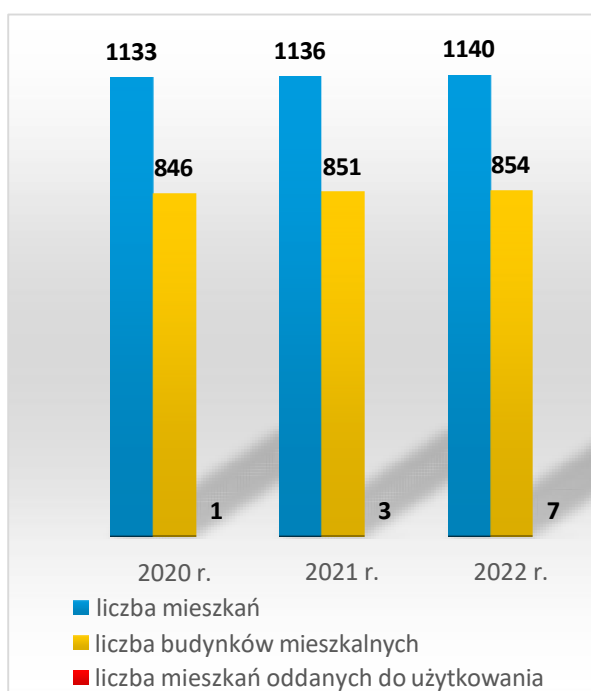
Według badań Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. 20% Polaków żyło poniżej relatywnej granicy ubóstwa; znaczna większość z nich to osoby starsze i rodziny wielodzietne. Skala ta sprawia, że wiele rodzin nie jest w stanie samodzielnie zabezpieczyć swoich potrzeb mieszkaniowych na odpowiednim poziomie – Polska ma jeden z najniższych wskaźników liczby mieszkań na 1.000 mieszkańców (392) wśród krajów Unii Europejskiej. Z danych Eurostatu wynika z kolei, że na każdego mieszkańca Polski przypada 1,2 pokoju – to jeden z najgorszych wyników wśród krajów Wspólnoty. Blisko 37% Polaków mieszka w przeludnionych mieszkaniach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2020-2022 liczba mieszkań w gminie zwiększała się nieznacznie z roku na rok (z 1.133 w 2020 r. do

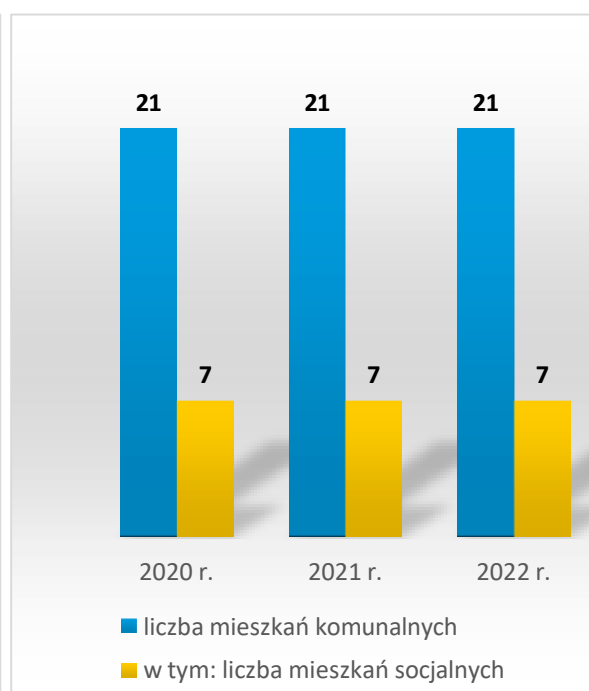
1.140 w 2022 r.). Z kolei z informacji Urzędu Gminy Kamiennik wynika, że w latach 2020-2022 liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy była na tym samym poziomie (po 21 w każdym roku), podobnie jak liczba wyodrębnionych spośród nich mieszkań socjalnych (po 7 w każdym roku).

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2020-2022

Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2020-2022

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Urząd Gminy Kamiennik.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 97,1% mieszkań w gminie, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 96,4% i 91,9% mieszkań, a centralne ogrzewanie 74,6% mieszkań w gminie. Z kolei z sieci gazowej korzystało jedynie 0,2% mieszkań.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe oraz dodatki energetyczne. W 2022 r. dodatkowo, w ramach tarczy antyinflacyjnej, wypłacano

dodatek osłonowy dla gospodarstw domowych mających szczególne problemy w związku ze znaczącym wzrostem cen towarów i usług, zwłaszcza cen energii elektrycznej i paliw. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe, energetyczne i osłonowe przyznane w gminie w latach 2020-2022

	2020 r.	2021 r.	2022 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	14	15	13
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	24.099	33.162	44.944
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	12	14	8
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	1.588	2.066	490
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki osłonowe	X	X	
wartość przyznanych dodatków osłonowych (w zł)	X	X	

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

Problem ubóstwa i wykluczenia w szczególny sposób dotyka osoby będące w kryzysie bezdomności. Bezdomność wynika z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn – zwykle jest to rozpad rodziny, uzależnienia, brak pracy, przemoc domowa, zadłużenia i eksmisja, nierzadko zaburzenia osobowości.

Z „Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych”, które odbyło się w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r., wynika, że w Polsce z problemem bezdomności zmaga się ok. 30,3 tys. osób – 82,1% stanowią mężczyźni, 14,6% kobiety, a pozostałe 3,3% dzieci. Zdecydowana większość z nich – 80% – przebywa w różnego rodzaju placówkach, a blisko 20% w miejscach niemieszkalnych, czyli np. w pustostanach, altanach działkowych, garażach. Ostatnie badania wykazały, że coraz częściej bezdomnością zagrożeni są młodzi ludzie opuszczający placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz młodzież z rodzin defaworyzowanych.

Udzielanie schronienia, zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom w kryzysie bezdomności to zadanie własne gmin. Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób w kryzysie bezdomności i ich integracji z otoczeniem

powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Kamiennik zjawisko bezdomności nie jest definiowane jako problem społeczny, a w razie potrzeby pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku. Osobom w kryzysie bezdomności mogą być udzielane świadczenia pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych, a także mogą być one kierowane do placówek zapewniających schronienie.

W 2020 r. gmina opłaciła pobyt w schronisku dla bezdomnych 4 osobom, w tym dla 1 osoby w schronisku z usługami opiekuńczymi, w 2021 r. z powodu bezdomności pomocą społeczną objęto 2 osoby w gminie, a w 2022 r. – 3 osoby – im także zapewniono pobyt w schronisku. Koszt utrzymania osób bezdomnych w schroniskach wyniósł: 28.414 zł w 2020 r., 24.905 zł w 2021 r., oraz 36.541 zł w 2022 r.

Mieszkańcy gminy w kryzysie bezdomności kierowani są do prowadzonego przez Koło Bielickie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta Schroniska Brata Alberta w Bielicach (Bielice 127, 48-316 Łambinowice; placówka udziela tymczasowego całodobowego schronienia, z usługami opiekuńczymi i prowadzi prace socjalną) oraz Noclegowni i Ogrzewalni w Nysie (ul. Baligrodzka 7, 48-303 Nysa; placówka udzielania doraźnej i okresowej pomocy osobom bezdomnym, zapewniając bezpieczne miejsce do spania, dostęp do łazienki, środki do dezynfekcji, gorące napoje).

Jedną z form wykluczenia jest wkluczenie komunikacyjne. Jest ono przeszkodą w realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich, przy czym określanie potrzeb w zakresie komunikacji i zaspokajanie ich leży obecnie w gestii samorządów. Warto wyjaśnić, iż problem definiowany jako prawa i wolności obywatelskie ma bardzo przyziemny aspekt, a mianowicie są to utrudnienia w dojeździe do pracy, niemożność dotarcia do placówki służby zdrowia w razie choroby, do instytucji gminnych w razie potrzeby skorzystania z jakiejś formy pomocy, do placówek wsparcia dziennego i samopomocy (np. dziennego domu pobytu, klubu seniora, klub AA, placówek kulturalnych, jak np. biblioteka. Problem dotyczy szczególnie mieszkańców mniejszych miejscowości a nasilił się w okresie pandemii Covid-19 wobec bankructw części przewoźników i zmniejszenia liczby tras, przystanków oraz częstotliwości kursów.

Do 2019 r. w Polsce dominowały przewozy uruchamiane przez przewoźników komercyjnych. Jednostki samorządu terytorialnego nie podejmowały się organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej, argumentując swoje decyzje brakiem wsparcia finansowego na uruchomienie takich przewozów. W celu zachęcenia samorządów do organizacji połączeń autobusowych, resort infrastruktury przygotował mechanizmy wsparcia finansowego, które zawarte są w ustawie z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Przepisy ustawy weszły w życie z dniem 18 lipca 2019 r. Fundusz jest pierwszym na tak dużą skalę narzędziem wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego w organizacji publicznego transportu zbiorowego, choć nie ma obecnie danych, na ile realnie przełożyło się to na likwidację wykluczenia komunikacyjnego.

W gminie Kamiennik usługi w zakresie lokalnego transportu zbiorowego świadczy Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Nysie Sp. z o.o. Uzupełniająco realizują je również Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamienniku oraz przewoźnik prywatny.

Ocenia się, że dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy Kamiennika, Karłowic Wielkich, Goworowic i Lipnik, natomiast trudności w dostępie do komunikacji publicznej doświadczają mieszkańcy miejscowości: Szklary, Wilemowice, Chociebórz, Cieszanowice, Kłodobok, Białowieża i Ogonów.

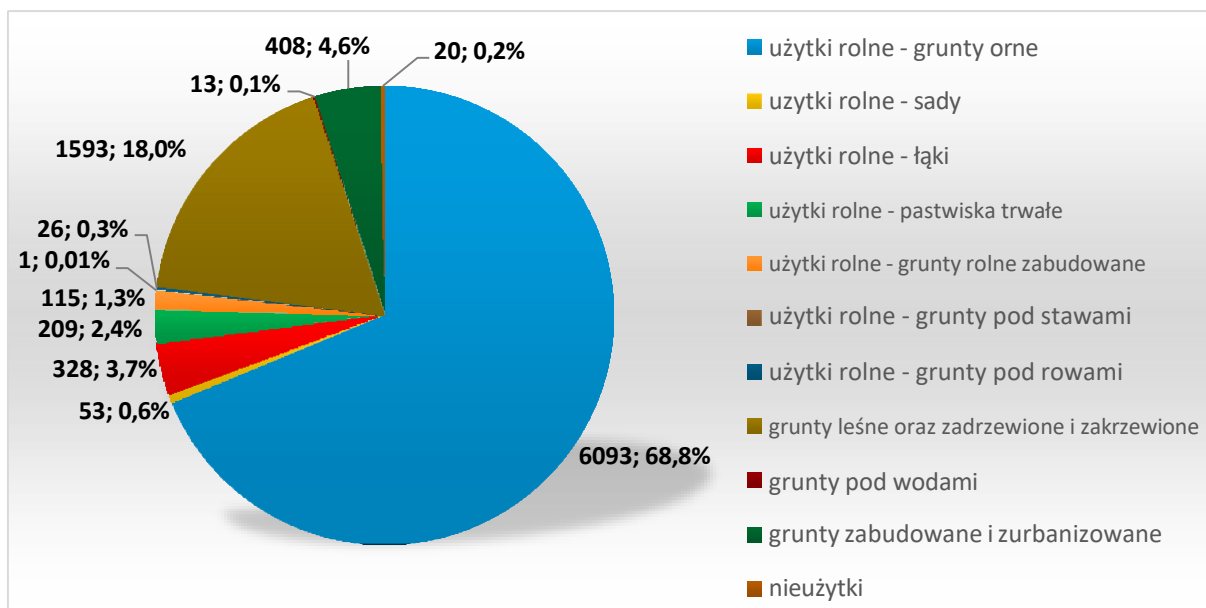
2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA

Gmina Kamiennik jest gminą o charakterze typowo rolniczym. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (76%), w tym grunty orne (68,8%), łąki i pastwiska (6,1%). Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 18% obszaru gminy.

Gmina posiada bardzo korzystne warunki glebowe dla rozwoju rolnictwa. Pod względem bonitacyjnym na jej terenie dominują gleby klasy I–III (gleby orne najlepsze, gleby orne bardzo dobre i średnio dobre), które stanowią aż 67,6% gruntów ornych w gminie (z dominacją gleb klasy IIIa – 36,3%). Gleby najslabsze (V i VI klasy) obejmują 10,3% powierzchni gruntów ornych w gminie.

Poniższy wykres przedstawia dane szczegółowe na temat struktury gruntów w gminie.

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

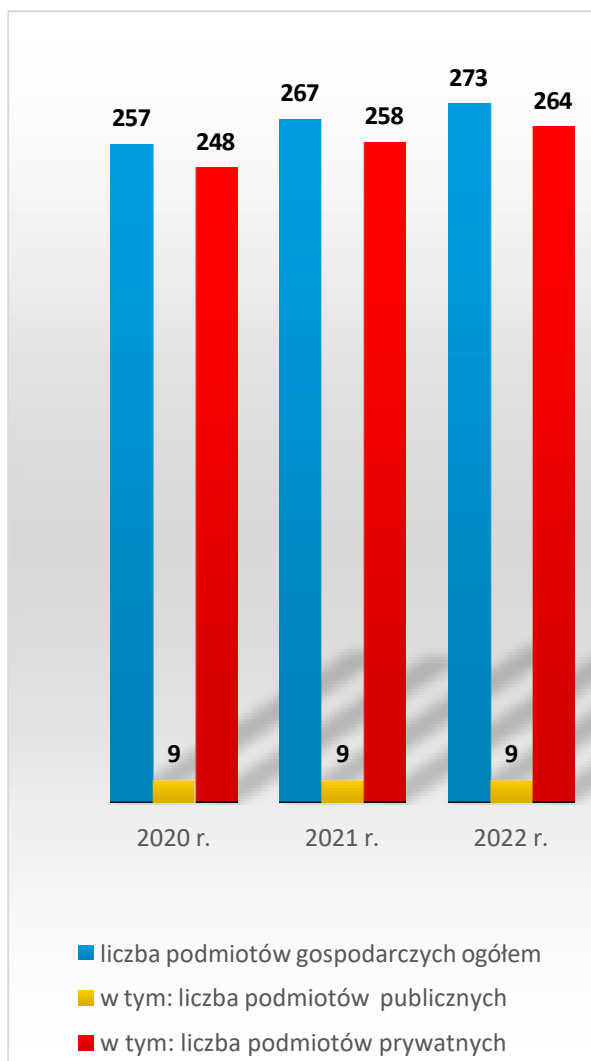
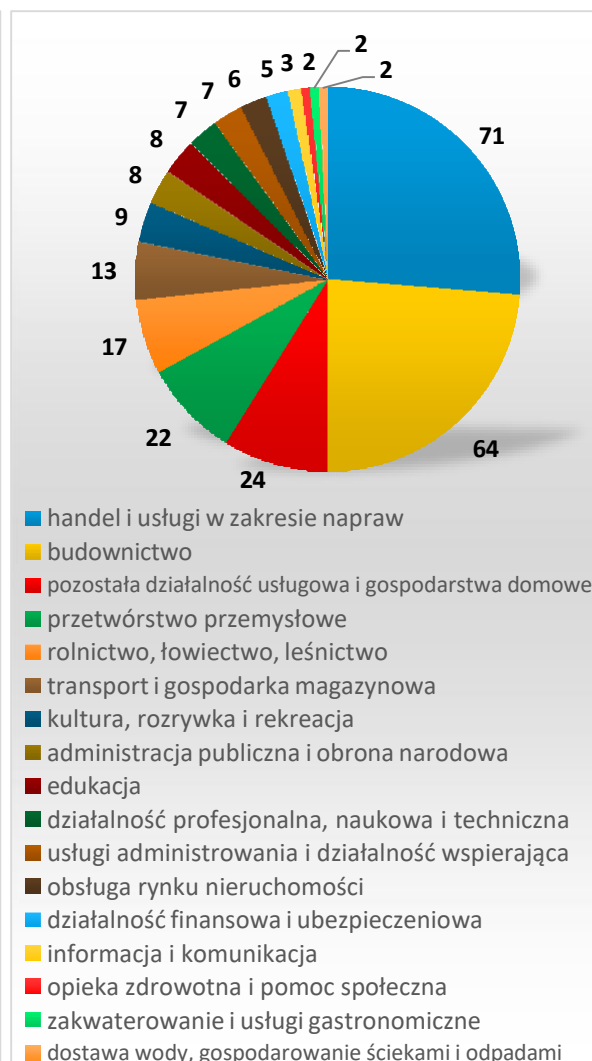

Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik

Z danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wynika, że w gminie Kamiennik znajdowało się 191 gospodarstw rolnych, z czego 190 gospodarstw indywidualnych. Najwięcej było gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej (66) i gospodarstw małych o powierzchni 1-5 ha (61). Spośród indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie, 163 prowadziły sprzedaż swoich produktów, pozostałe działały głównie i wyłącznie na własne potrzeby.

W latach 2020-2022 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 257 w 2020 r. do 273 w 2022 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (248 w 2020 r., 258 w 2021 r., 264 w 2022 r.). Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie działało w takich branżach, jak: handel i usługi w zakresie napraw (71 podmiotów) oraz budownictwo (64).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2020-2022**Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2022 r.**

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W ostatnich latach największe znaczenie w gospodarce gminy ma rozwijające się rolnictwo i warzywnictwo, z uwagi na sprzyjający klimat i dobre gleby, oraz handel detaliczny. Szanse dla rozwoju gospodarczego gminy upatruje się w dalszym rozwoju odnawialnych źródeł energii, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, w szczególności w zakresie przetwórstwa spożywczego, rozwoju usług nastawianych na obsługę mieszkańców, agroturystyce, a także dzięki wsparciu tworzenia grup producenckich rolników.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Kamiennik nieco zwiększyła w stosunku do

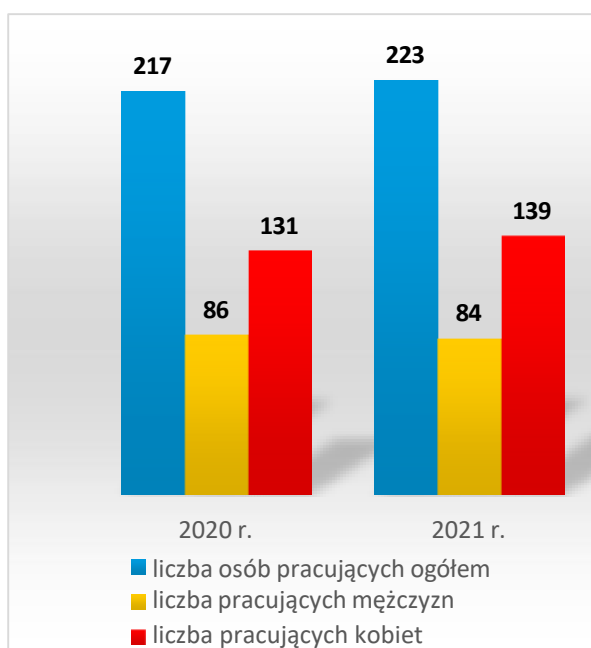
2020 r. (z 217 w 2020 r. do 223 w 2021 r.; brak danych za 2022 r.). Średnia wieku pracujących mieszkańców gminy w 2022 r. wyniosła 43,2 lata, co było wartością nieco wyższą od średniej w Polsce, która wyniosła 42,4 lata.

Szacuje się, że liczba miejsc pracy w gminie nie jest wystarczająca i ok. 30% jej mieszkańców podejmuje zatrudnienie w aglomeracji wrocławskiej (głównie w firmie Amazon i LG) oraz w różnych zakładach w Nysie i Otmuchowie. Największym pracodawcą na terenie gminy pozostaje sfera budżetowa, tj. Urząd Gminy Kamiennik (dodatkowo co roku zatrudnia sezonowo osoby długotrwale bezrobotne w ramach na robót publicznych, przyjmuje na staże finansowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Nysie), placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku, Gminny Ośrodek Kultury w Kamienniku oraz Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamienniku. Dużą rolę odgrywa również zatrudnienie w gospodarce leśnej i handlu.

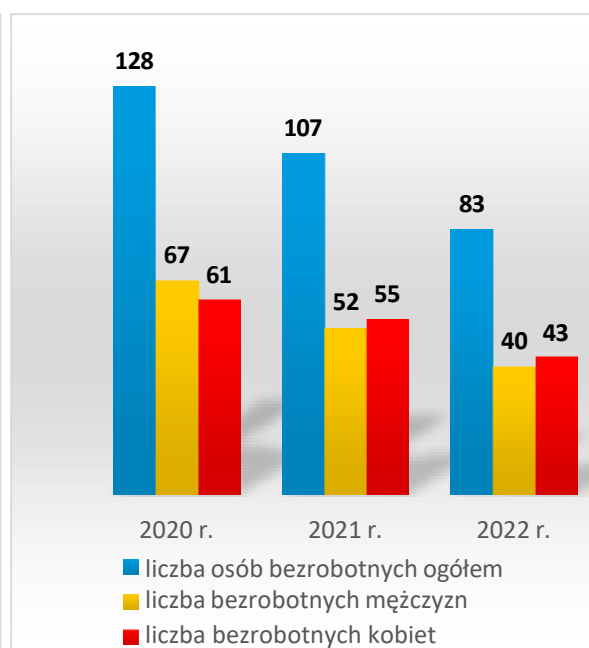
Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w latach 2020-2022 liczba osób bezrobotnych w gminie zmniejszała się z roku na rok (ze 128 w 2020 r. do 83 w 2022 r.), podobnie jak ich udział w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym (6,4% w 2020 r., 5,4% w 2021 r., 4,3% w 2022 r.).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2020-2021*

Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2020-2022

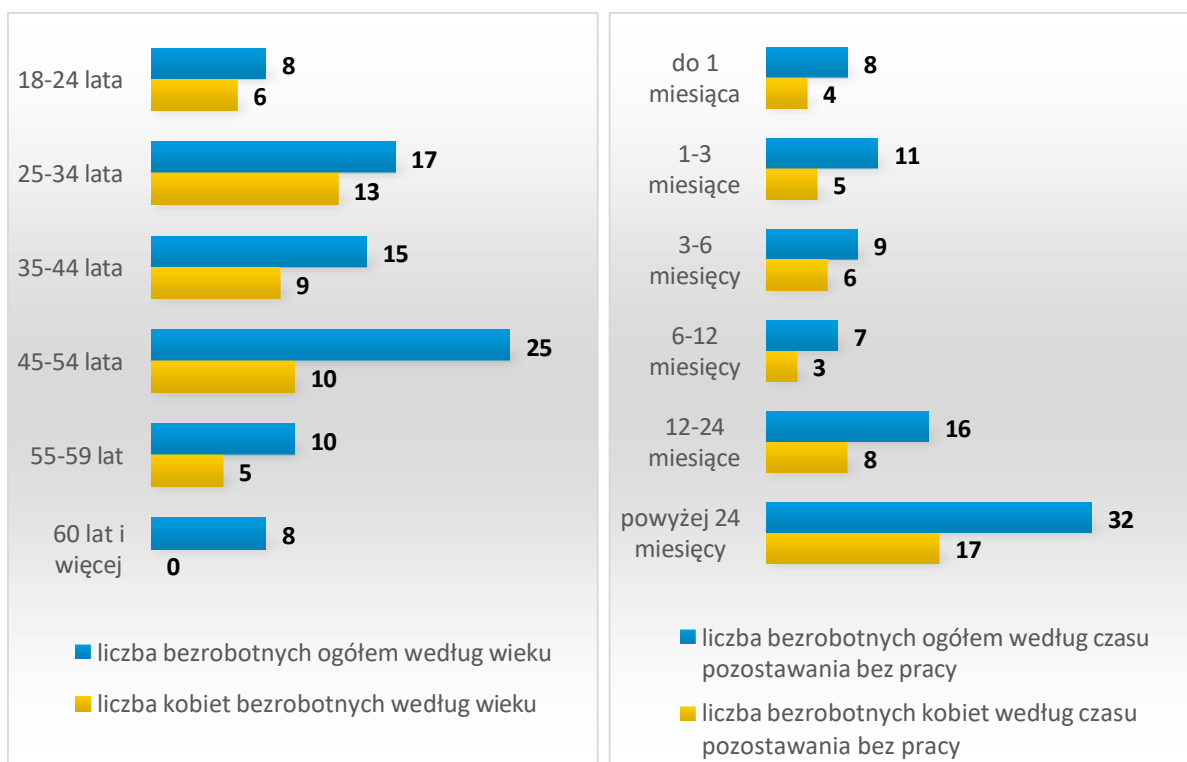
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

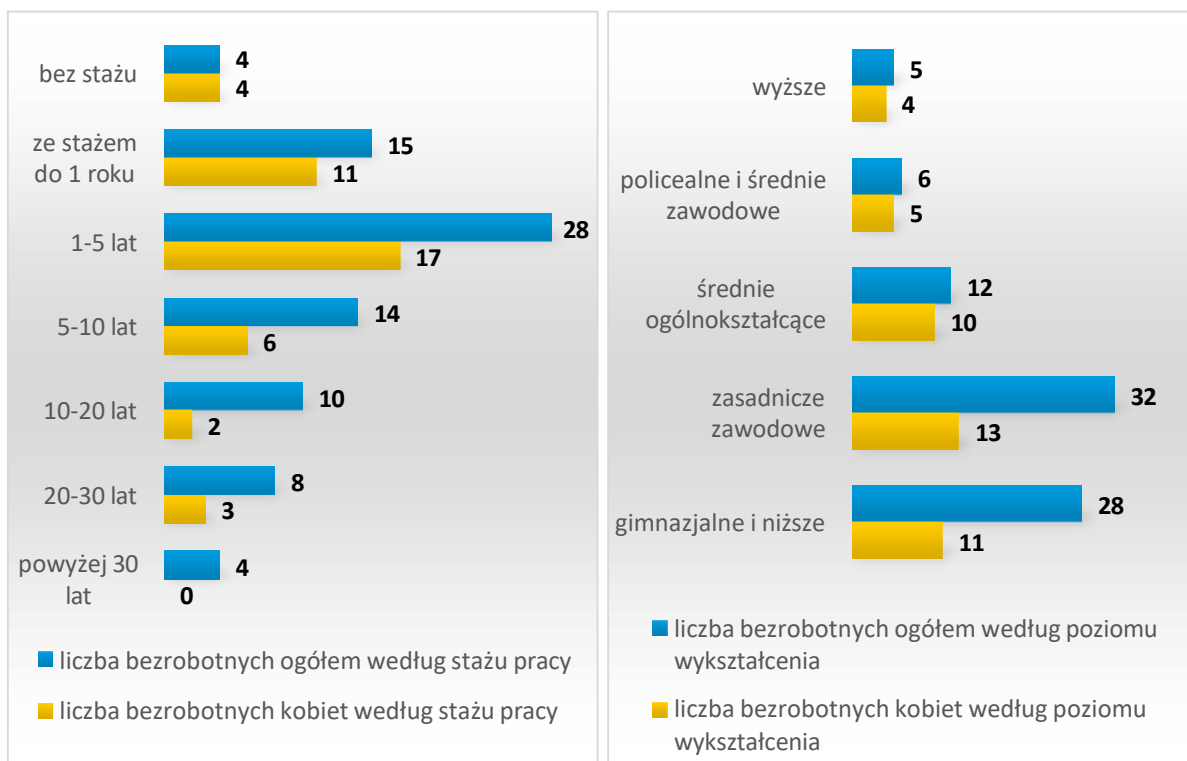
*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Na koniec 2022 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 45-54 lata (25 osób, w tym 10 kobiet), osoby pozostające bez zatrudnienia dłużej niż 24 miesiące (32 osoby, w tym 17 kobiet), osoby z krótkim stażem pracy – od roku do 5 lat (28 osób, w tym 17 kobiet), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (32 osoby w tym 13 kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2022 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

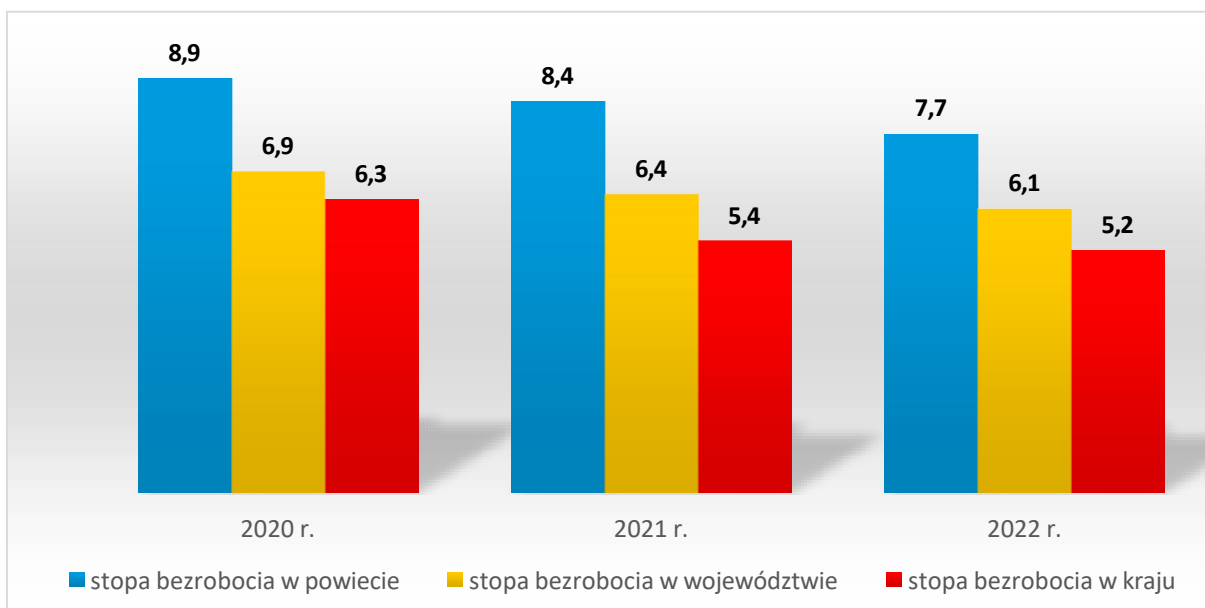

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Nysie.

W latach 2020-2022 stopa bezrobocia w powiecie nyskim była wyższa niż w województwie opolskim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Stopa bezrobocia w powiecie nyskim, w województwie opolskim i w kraju w latach 2020-2022 (w %)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując dobre i bardzo dobre informacje o malejących wskaźnikach bezrobocia w całym kraju warto zwrócić uwagę, iż o rzeczywistej kondycji rynku pracy świadczy stan zatrudnienia i bierności zawodowej. Bierni zawodowo to osoby, które nie miały zatrudnienia, nie szukały go i nie były gotowe do podjęcia żadnej zawodowej aktywności.

Powodów bierności zawodowej jest kilka, przy czym ekonomiści i eksperci najczęściej wymieniają wyższe świadczenia socjalne jako element, który wiele osób zdolnych do podjęcia pracy zniechęca do jakiegokolwiek aktywności; obniżenie wieku emerytalnego, które dezaktywowało dużą grupę osób oraz przyczyny kulturowe – w Polsce dla znacznej grupy obywateli praca nie jest wartością, pracują tylko ci, którzy muszą, by przeżyć.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 2021 r. wykazało, że biernych zawodowo w Polsce było ponad 13 mln obywateli (przy ok. 17 mln aktywnych), w tym ponad 1/3 jest w wieku produkcyjnym. Poważnym problemem jawi się również zjawisko zwane NEET (ang. not in employment education or training), określające młodzież pozostającą poza sferą zatrudnienia i edukacji, czyli tych, którzy nie uczą się i nie pracują. Według danych Eurostatu młodzi ludzie w wieku 20-34 lata niepracujący i nieuczący się stanowią ponad 16% swojej grupy wiekowej. Osobnym zagadnieniem jest tzw. „szara strefa” – osoby pracujące bez rejestracji, często za granicą. Według szacunków Głównego Urzędu Statystycznego, w szarej strefie pracuje ok. 900 tys. osób, czyli ponad 5% aktywnych zawodowo. Możliwe jednak, że jest to liczba mocno niedoszacowana.

3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej). Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to z kolei zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W gminie Kamiennik zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

W 2022 r. kadra ośrodka pomocy społecznej liczyła 7 osób, w tym: kierownik i 3 pracowników socjalnych. Spośród zatrudnionych, 4 pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym, 2 pracowników socjalnych posiada specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, 2 osoby z kadry mają także specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub 50 rodzin na 1 pracownika socjalnego, nie mniej niż 3 pracowników.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Kadra GOPS-u w 2022 r.

	liczba osób
kadra kierownicza	1
pracownicy socjalni	3
pozostali pracownicy	3

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

W 2022 r. wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w latach 2020-2021 (7.094.629 zł w 2020 r., 6.444.015 zł w 2021 r., 8.356.581 r.). Na spadek w 2021 r. miały wpływ głównie mniejsze wydatki na zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. a także na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na

ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego. Z kolei do wzrostu wydatków w 2022 r. przyczyniło się przede wszystkim finansowanie pozostałej działalności w zakresie polityki społecznej – pod tą pozycją uwzględniono realizowane przez GOPS wypłaty dodatku węglowego oraz dodatków z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła. Na osobną uwagę i wyjaśnienie zasługuje zmniejszenie w 2022 r. wydatków na świadczenie wychowawcze – stało się tak za sprawą przeniesienia realizacji tego świadczenia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2020-2022

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2020 r.	w 2021 r.	w 2022 r.
ogółem	7.094.629	6.444.015	8.356.581
w tym w budżecie GOPS-u	7.017.399	6.371.765	8.262.803
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	0	0	0
przeciwdziałanie alkoholizmowi	23.215	45.634	68.581
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	233.053	279.599	264.063
zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	698	1.918	1.861
składki na ubezpieczenia zdrowotne	15.487	14.262	17.089
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	814.200	512.956	322.923
dodatki mieszkaniowe	25.719	35.270	45.444
zasiłki stałe	174.548	156.284	189.880
Ośrodek Pomocy Społecznej	447.313	583.062	556.116
pomoc w zakresie dożywiania	218.983	194.767	213.033
pomoc dla cudzoziemców	0	0	112.940
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	5.000	0
pozostała działalność	28.414	24.905	369.659
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	0	0	2.973.300
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	54.015	26.536	25.197
rodzina			
świadczenie wychowawcze	2.932.046	2.808.645	1.404.352
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki	1.805.483	1.537.182	1.612.037

na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego			
wspieranie rodziny	175.444	65.862	35.804
rodziny zastępcze	24.277	14.903	20.826
działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	90.846	109.366	93.949
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	30.888	27.864	29.527

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2020-2022

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	
pieniężne	zasiłek stały	30	27	26	174.548	156.284	189.890
	zasiłek okresowy	129	110	81	778.250	466.961	302.000
	zasiłek celowy	179	145	105	220.870	204.045	189.122
niepieniężne	posiłek	98	56	61	123.318	137.517	136.000
	schronienie	4	2	3	28.414	24.905	36.541
	ubranie	0	0	0	0	0	0
usługi	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	9	9	8	233.053	279.599	264.063
	usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	0*	0*	0*	X	X	X
	praca socjalna	373*	288*	274*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	2	1	0	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2020-2022 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, dopłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W latach 2020-2022 liczba osób objętych zasiłkiem celowym stale malała (ze 179 w 2020 r. do 105 w 2022 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”. Program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu mogą być także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2021-2022 liczba osób objętych posiłkiem była niższa niż w 2020 r. (98 w 2020 r., 56 w 2021 r., 61 w 2022 r.). Warto dodać, że w analizowanym okresie GOPS uczestniczył również w realizacji współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020. Wsparcie w formie paczek żywnościowych kierowane było do osób i rodzin o niskich dochodach.

Wśród usług kluczową rolę odgrywała praca socjalna, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2020-2022 liczba rodzin objętych pracą socjalną stale zmniejszała się (z 373 w 2020 r. do 274 w 2022 r.).

Realizując zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, GOPS zapewniał pomoc asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W latach 2020-2022 pracował

1 asystent rodziny (środki na pokrycie kosztów jego zatrudnienia pozyskano w ramach Programu „Asystent rodziny”), pod którego opieką pozostawało w każdym roku kilkanaście rodzin (po 13 w latach 2020-2021, 12 w 2022 r.).

W latach 2020-2022 gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Ich liczba była zbliżona (14 w 2020 r., po 15 w latach 2021-2022 r.).

Dane szczegółowe na temat rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2020-2022

dzieci w pieczy zastępczej	2020 r.	2021 r.	2022 r.
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny	13	13	12
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem	14	15	15
liczba dzieci w rodzinie zastępczej	4	4	6
w tym: liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	10	11	9
odpłatność gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (w zł)	115.123	124.269	114.775

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

W analizowanym okresie Ośrodek wypłacał także świadczenia wychowawcze. W 2022 r. liczba przyznanych świadczeń oraz kwota przeznaczona na ten cel była znacznie niższa niż w latach 2020-2021, co miało związek ze zmianami przepisów prawa i przekazaniem realizacji tego zadania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2020-2022

świadczenia wychowawcze	2020 r.	2021 r.	2022 r.
liczba przyznanych świadczeń	5.757	5.570	2.242
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	306	318	269
kwota przyznanych świadczeń (w zł)	2.907.124	2.784.772	1.120.703

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

W latach 2020-2022 Ośrodek zajmował się także przyznawaniem świadczeń rodzinnych, których ogólna liczba stale zmniejszała się (z 6.406 w 2020 r. do 4.878 w 2022 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 4.689 w 2020 r. do 3.415 w 2022 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2020-2022

	2020 r.	2021 r.	2022 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	4.689	3.682	3.415
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.164	1.099	1.015
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	219	185	226
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	181	138	103
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	19	17	11
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	134	107	108
ogółem			
liczba świadczeń	6.406	5.228	4.878

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

W analizowanym okresie Ośrodek przyznawał także zasiłek dla opiekunów osób z niepełnosprawnością. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2019-2021 GOPS wypłacił odpowiednio 46, 33 i 15 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 27.661, 19.985 i 9.220 zł.

W 2020 r. Ośrodek przyznał także 1 jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży

i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez GOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2020-2022 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na zbliżonym poziomie (21 w 2020 r., 20 w 2021 r., 23 w 2022 r.), a liczba świadczeń wydanych w latach 2021-2022 niższa niż w 2020 r. (358 w 2020 r., 326 w 2021 r., 330 w 2022 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2020-2022

	2020 r.	2021 r.	2022 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	21	20	23
liczba przyznanych świadczeń	358	326	330
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	153.000	143.364	150.650

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

W 2020 r. GOPS przyznawał także świadczenie „Dobry Start” – jednorazowe wsparcia dla uczniów rozpoczynających rok szkolny w wysokości 300 zł. Ośrodek objął tego rodzaju świadczeniami 375 dzieci na łączną kwotę 112.500 zł. W 2021 r., w związku ze zmianami przepisów prawa, obsługę programu „Dobry Start” przekazano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Realizując zapisy ustawy o Karcie Dużej Rodziny, stanowiącej system zniżek dla rodzin wielodzietnych, w latach 2020-2022 Ośrodek wydał odpowiednio 11, 5 i 63 Karty Dużej Rodziny, a koszt obsługi wyniósł 113 zł w 2020 r., 60 zł w 2021 r. i 677 zł w 2022 r.

W analizowanym okresie GOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałaniu przemocy domowej, świadcząc pracę socjalną wobec osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc, zapewniając rodzinom wsparcie oraz będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Kamienniku. W 2020 r. procedurą Niebieskie Karty objęto 12 rodzin w gminie, rok później – 10 rodzin, a w 2022 r. – 7 rodzin.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Na terenie gminy Kamiennik, oprócz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie funkcjonują inne placówki pomocowe. Mieszkańcy gminy mają natomiast możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie ul. Piastowska 33A, 48-300 Nysa</p>	<p>Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy domowej, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.</p>
<p>Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Nysie ul. Piastowska 33A, 48-300 Nysa</p>	<p>Zakres oferowanych usług: poradnictwo rodzinne, psychologiczne, terapeutyczne; grupy wsparcia. Kategoria klienta: osoby i rodziny w sytuacji kryzysowej.</p>
<p>Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Paczkowie ul. Kopernika 11, 48-370 Paczków</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka i wychowanie zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.</p>
<p>Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Nysie ul. Unii Lubelskiej 8, 48-303 Nysa</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka i wychowanie zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.</p>
<p>Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Jasienicy Górnej Jasienica Górna 71, 48-385 Otmuchów</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka i wychowanie zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.</p>
<p>Zespół Placówek Specjalnych w Nysie ul. Grodkowska 54, 48-303 Nysa</p>	<p>Zakres oferowanych usług: edukacja, terapia, wspomaganie rozwoju, nauka zawodu, rozwijanie zainteresowań. Kategoria klienta: dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną oraz sprzężoną.</p>
<p>Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Bielicach Bielice 2, 88-330 Gębice</p>	<p>Zakres oferowanych usług: edukacja, resocjalizacja i wychowanie; przygotowanie wychowanków do życia zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi. Kategoria klienta: chłopcy niedostosowani społecznie.</p>

Dom Pomocy Społecznej w Grodkowie,
ul. Mickiewicza 15,
49-200 Grodków

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chore.

Dom Pomocy Społecznej w Nysie
ul. Świętojańska 6,
48-303 Nysa

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: kobiety przewlekle psychicznie chore.

Dom Pomocy Społecznej w Prószkowie
ul. Zamkowa 8,
46-060 Prószków

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekle somatycznie chore i z niepełnosprawnością intelektualną.

Dom Pomocy Społecznej w Klisinie, Filia Boboluszki
Boboluszki, 48-140 Branice

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekle psychicznie chore.

Dom Pomocy Społecznej „Magnolia” w Kopernikach
48-100 Koperniki 17

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekle somatycznie chore.

Dom Pomocy Społecznej w Surhowie
Surhów-Kolonia 3,
22-310 Kraśniczyn

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekle psychicznie chore.

Schronisko dla osób bezdomnych im. św. Brata Alberta w Bielicach
Bielice 127,
48-316 Łambinowice

Zakres oferowanych usług: całodobowe schronienie z wyżywieniem; usługi opiekuńcze.

Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności.

Noclegownia i Ogrzewalnia w Nysie
ul. Baligrodzka 7,
48-303 Nysa

Zakres oferowanych usług: bezpieczne miejsce do spania, odzież, środki dezynfekujące, gorące napoje.

Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności.

Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego w Nysie
ul. Słowiańska 17,
48-300 Nysa

Zakres oferowanych usług: doradztwo i doskonalenie nauczycieli; udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku, Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ

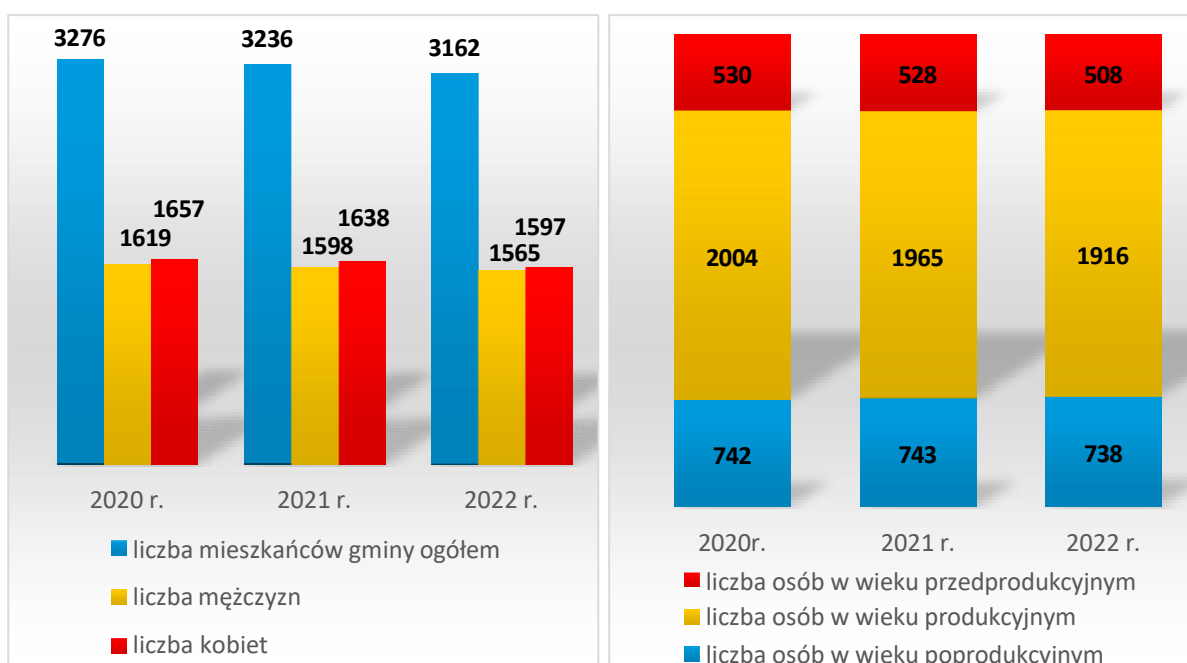
Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że w Polsce mieszka 38.036 tys. osób (48,3% populacji stanowią mężczyźni, a 51,7% kobiety). W ciągu dekady liczba ludności kraju zmniejszyła się o 476 tys. osób.

Liczba ludności Polski spada systematycznie od 2013 r., a demografowie prognozują, że trend spadkowy utrzyma się przez wiele następnych lat i prawdopodobne, że w 2035 r. Polska liczyć będzie już tylko ok. 36 mln mieszkańców. Jako możliwe przyczyny wskazywane są uwarunkowania ekonomiczne, demograficzne i kulturowe. Przy czym procesy nie przebiegają jednakowo dla każdego regionu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2020-2022 liczba ludności gminy Kamiennik zmniejszała się z roku na rok (z 3.276 w 2020 r. do 3.162 w 2022 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety.

W latach 2020-2022 systematycznie zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży i osób w wieku produkcyjnym, a liczba osób starszych pozostawała na podobnym poziomie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 18-19. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2020-2022

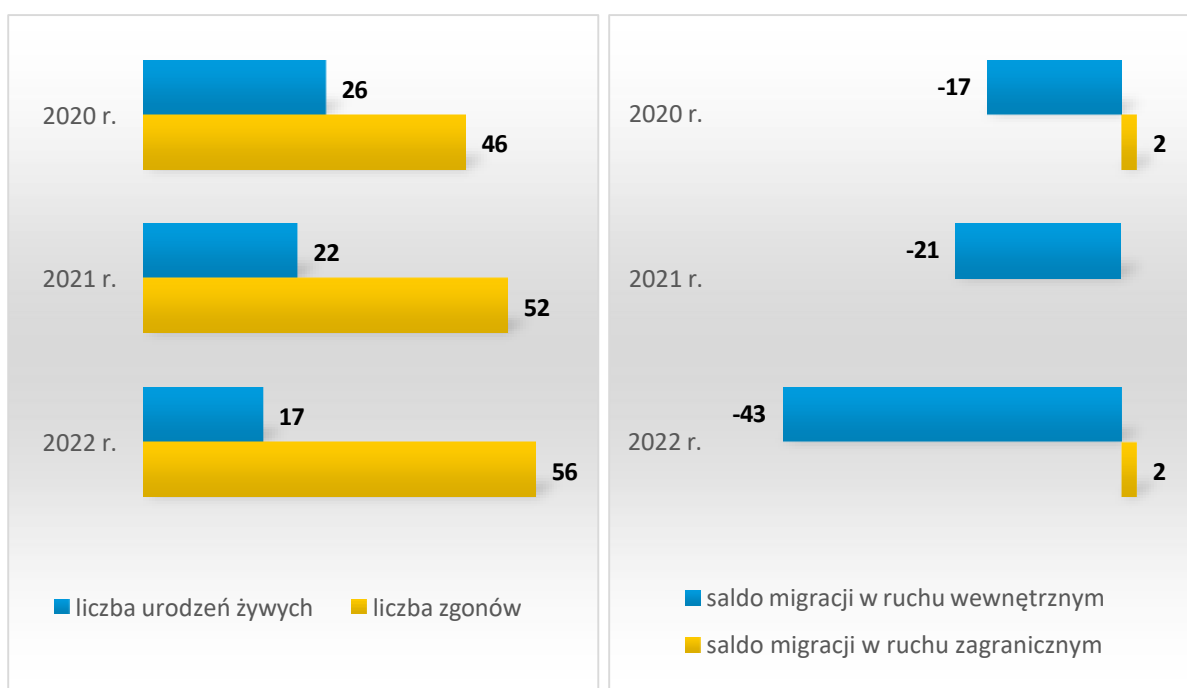

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w analizowanym okresie przyrost naturalny w gminie był ujemny i z roku na rok coraz bardziej niekorzystny. (-20 w 2020 r., -30 w 2021 r., -39 w 2022 r.). Wpływ na to miał zarówno spadek liczby urodzeń żywych, jak i wzrost liczby zgonów. Ujemne i coraz bardziej niekorzystne było również saldo migracji (-15 w 2020 r., -21 w 2021 r., -41 w 2022 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy.

Wykresy 20-21. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2020-2022

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W latach 2020-2022 współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi był wysoki i stale zwiększał się (27,3 w 2020 r., 28,1 w 2021 r., 29,5 w 2022 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku 65+ wśród ogółu mieszkańców gminy (18,6 w 2020 r., 19,0 w 2021 r., 19,7 w 2022 r.) Na tej podstawie przypuszczać należy, że gmina doświadcza postępującego procesu starzenia się społeczności lokalnej.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wskazują na duże zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w całym kraju. W okresie międzyspisywym zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym

– z 18,7% w 2011 r. do 18,4% w 2021 r., a także w wieku produkcyjnym – z 64,4% w 2011 r. do 59,3% w 2021 r. Wyraźnie zwiększył się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – z 16,9% do 22,3%, co oznacza, że w ciągu dekady przybyło blisko 2 miliony osób w grupie wieku 60/65 lat i więcej, a tym samym już więcej niż co 5 mieszkańców Polski ma ponad 60 lat.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 r. będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilały osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 r. znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 r. osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie – do 2025 r. będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

Mając na uwadze zróżnicowanie grupy seniorów nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób. W tej grupie znajdują się zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi; osoby samodzielne, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują zachęty, informacji i wskazówek do aktywnego udziału w życiu społecznym; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy

innych. Planując i realizując działania na rzecz seniorów należy więc uwzględnić potrzeby każdej z tych grup.

W gminie Kamiennik obserwuje się wzrost liczby osób starszych, które zmagają się z samotnością, wysokimi kosztami utrzymania, brakiem dostępu do komunikacji z innymi miejscowościami w gminie i z powiatem oraz z barierami architektonicznymi.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku wspiera seniorów, m.in. poprzez pracę socjalną, pomoc finansową, pomoc rzeczową w postaci posiłków i kierowanie do domów pomocy społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2020-2022

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			liczba i kwota świadczeń		
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
zasiłek pielęgnacyjny	2	2	1	24 5.180	22 4.748	9 1.943
zasiłek stały	7	9	9	82 50.562	97 58.523	109 66.837
bezwrotny specjalny zasiłek celowy – jednorazowy	5	9	2	38 6.250	27 8.050	7 1.700
zasiłek celowy w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”	1	1	1	4 400	11 2.250	11 2.450
odpłatność za pobyt w DPS	9	9	8	85 233.053	106 279.599	96 264.063

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

W 2022 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku realizował również program Korpus Wsparcia Seniorów, celem którego była usługa wsparcia 24 seniorów w wieku powyżej 65 lat poprzez zakup opasek bezpieczeństwa wraz z systemem obsługi. Na realizację programu wydatkowano 15.054 zł.

Na terenie gminy organizowane są przedsięwzięcia kulturalne, rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne, w których uczestniczą lub mogą uczestniczyć seniorzy. Przy Gminnym Ośrodku Kultury w Kamienniku (ul. Słoneczna 7, 48-388 Kamiennik) działają Zespół „Kalina” i Orkiestra Dęta oraz Klub Seniora. Starsi mieszkańcy są również uczestnikami takich wydarzeń, jak m.in. Dzień Seniora oraz przegląd piosenki ludowej – Ludowe granie.

Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kamienniku, na terenie gminy działają także inne podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom z gminy. Są to: realizująca usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne i rehabilitacyjne Caritas Diecezji Opolskiej (ul. Szpitalna 5a, 45-010 Opole), Gminny Ludowy Klub Sportowy Kamiennik (ul. Kościuszki 1a, 48-388 Kamiennik), Koła Gospodyń Wiejskich w Kłodoboku (Kłodobok 18, 48-388 Kamiennik), Kamienniku (ul. Słoneczna 7, 48-388 Kamiennik), Karłowicach Małych (Karłowice Małe 18, 48-388 Kamiennik), Karłowicach Wielkich (Karłowice Wielkie 22, 48-388 Kamiennik), Zurzycach (Zurzycy 6, 48-388 Kamiennik), Goworowicach (Goworowice 55, 48-388 Kamiennik) i jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Kamienniku (ul. Słoneczna 7, 48-388 Kamiennik), Szklarach (Szklary 117a, 48-388 Kamiennik) i Lipnikach (Lipniki 57, 48-388 Kamiennik).

5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Kamiennik funkcjonuje 1 podmiot wykonujący działalność leczniczą oraz działa 1 apteka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Podmioty lecznicze i punkty apteczne w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vita” Sp. z o.o. w Kamienniku	ul. Kościuszki 2, 48-388 Kamiennik
	Apteka w Kamienniku	ul. Kościuszki 2, 48-388 Kamiennik

Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik.

W ramach Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Vita” Sp. z o.o. w Kamienniku działają: Poradnia Ogólna, Poradnia Pediatryczna, Poradnia Ginekologiczno-Położnicza, Poradnia pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej oraz Poradnia Higieny Szkolnej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, po wzroście w 2021 r., w 2022 r. liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej (podstawowej i specjalistycznej) spadła (13.922 w 2020 r., 14.121 w 2021 r., 13.575 w 2022 r.). Na terenie gminy brakuje takich lekarzy specjalistów, jak: okulista, kardiolog, psycholog i diabetolog.

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują placówki działające poza jej terenem. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Podmioty lecznicze spoza gminy, realizujące dla mieszkańców gminy specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgnarską

nazwa jednostki	adres jednostki
Przychodnia lekarska Optima Medycyna S.A. w Nysie	ul. Bracka 1, 48-300 Nysa
Zespół Opieki Zdrowotnej w Nysie	ul. Bohaterów Warszawy 34, 48-300 Nysa

Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik.

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarcza Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vita” Sp. z o.o. w Kamienniku. Wynika z nich, że w 2022 r. z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 3 dzieci i młodzieży oraz 516 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób dorosłych schorzeniami były: choroby obwodowego układu nerwowego (171 osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (130), choroby układu krążenia (84), przewlekłe choroby układu trawienego (74) oraz przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawicę oskrzelową (57).

Na koniec 2022 r. łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce wynosiła 3.177, w tym 293 dzieci.

W 2022 r. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vita” Sp. z o.o. w Kamienniku sprawował także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 10 niemowląt od 2 do 6 tygodnia życia, 10 niemowląt w wieku 9 miesięcy i 7 niemowląt w wieku 12 miesięcy. Udzielono 18 porad profilaktycznych dla dzieci do lat 3. (udzielono 18 takich porad), natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 100 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Kamiennik zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nysie. Według jego danych, w latach 2021-2022 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16. roku życia) była niższa niż w 2020 r. (13 w 2020 r., po 5 w latach 2021-2022), a liczba wydanych w latach 2020-2021 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16. roku życia) zwiększała się z roku na rok (36 w 2020 r., 39 w 2021 r., 42 w 2022 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Nysie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2020-2022

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba osób zaliczonych do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności	49	44	47
w tym: liczba osób do 16. roku życia zaliczonych do niepełnosprawności	13	5	5
liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia niepełnosprawności	36	39	42

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nysie.

Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności wśród osób do 16. roku życia należały: upośledzenie narządu ruchu (po 2 w latach 2020-2021, 1 w 2022 r.) oraz inne schorzenia, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (po 2 w latach 2020-2021, 1 w 2022 r.), a wśród osób w wieku 16 lat i więcej upośledzenie narządu ruchu (7 w 2020 r., 10 w 2021 r., 12 w 2022 r.), choroby neurologiczne (po 8 w latach 2020-2021, 10 w 2022 r.) i choroby psychiczne (6 w 2020 r., 3 w 2021 r., 4 w 2022 r.).

Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Opolu w ramach swojej działalności m.in. wydaje orzeczenia o trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, o trwałej całkowitej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy oraz o trwałej częściowej lub okresowej częściowej niezdolności do pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie za 2022 r. w odniesieniu do mieszkańców gminy Kamiennik przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Osoby* z orzeczoną niezdolności do pracy zamieszkałe w gminie, otrzymujące świadczenia wypłacane z ZUS na koniec 2022 r.**

	liczba osób (w tys.) w 2022 r.
trwała całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	0,03
okresowa całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	0,00
trwała całkowita niezdolność do pracy	0,03
okresowa całkowita niezdolność do pracy	0,00
trwała częściowa niezdolność do pracy	0,04
okresowa częściowa niezdolność do pracy	0,02

Źródło danych: Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Opolu.

* bez osób pobierających świadczenia na mocy umów międzynarodowych oraz bez osób mających również prawo do świadczenia rolniczego (dane bezpośrednio z badania świadczeń emerytalno-rentowych)

** osoby otrzymujące świadczenia wypłacane przez ZUS to osoby, które pobierają: emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalne oraz osoby uprawnione do rent rodzinnych

Warto dodać, że wydawaniem orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym dla mieszkańców gminy Kamiennik zajmuje się Oddział Regionalny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Opolu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku obejmuje wsparciem część osób z niepełnosprawnością, pomagając im wypełniać role społeczne i zawodowe. W 2020 r. z powodu niepełnosprawności ze świadczeń pomocy społecznej w gminie skorzystały 22 rodziny liczące 66 osób, rok później – 42 rodziny liczące 85 osób, a w 2022 r. – 34 rodziny liczące 59 osób.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat form pomocy udzielanej przez GOPS osobom z niepełnosprawnością w gminie.

Tabela 15. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			liczba świadczeń, kwota świadczeń		
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Zasiłek stały	27	22	21	274, 152.618	221, 126.393	243
Zasiłek pielęgnacyjny	109	99	91	1.164, 251.113	1.099, 237.208	1015
Świadczenie pielęgnacyjne	20	20	21	219, 397.312	195, 364.635	226

Specjalny zasiłek opiekuńczy	19	17	11	1.111.620 ^{181,}	839.270 ^{138,}	103
Zasiłek dla opiekuna	5	3	2	27.661 ^{46,}	19.985 ^{33,}	15

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku.

Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kamienniku, do podmiotów działających na rzecz mieszkańców gminy z niepełnosprawnością należą: m.in.: Caritas Diecezji Opolskiej (ul. Szpitalna 5a, 45-010 Opole), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie (ul. Piastowska 33A, 48-300 Nysa), Dom Pomocy Społecznej w Surhowie (Surhów-Kolonia 3, 22-310 Kraśniczyn), Dom Pomocy Społecznej w Klisinie, Filia Boboluszki (Boboluszki, 48-140 Branice), Dom Pomocy Społecznej w Prószkowie (ul. Zamkowa 8, 46-060 Prószków), Dom Pomocy Społecznej w Nysie (ul. Świętojańska 6, 48-303 Nysa) oraz Zespół Placówek Specjalnych w Nysie (ul. Grodkowska 54, 48-303 Nysa).

6. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA

Alkoholizm, narkomania i przemoc domowa są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

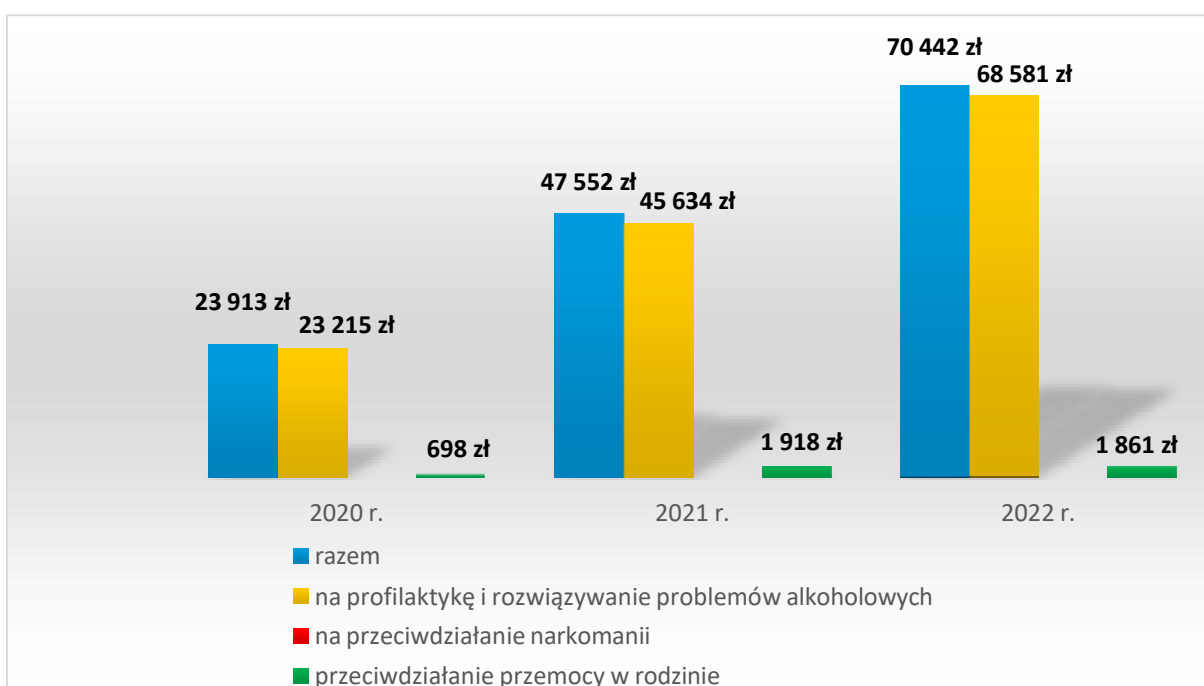
Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie, choć występuje również w rodzinach o wysokim statusie społecznym. Doznającymi przemocy są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od osoby stosującej przemoc. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby z niepełnosprawnością, starsze i chore.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych

należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie Kamiennik na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2020-2022.

Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2020-2022

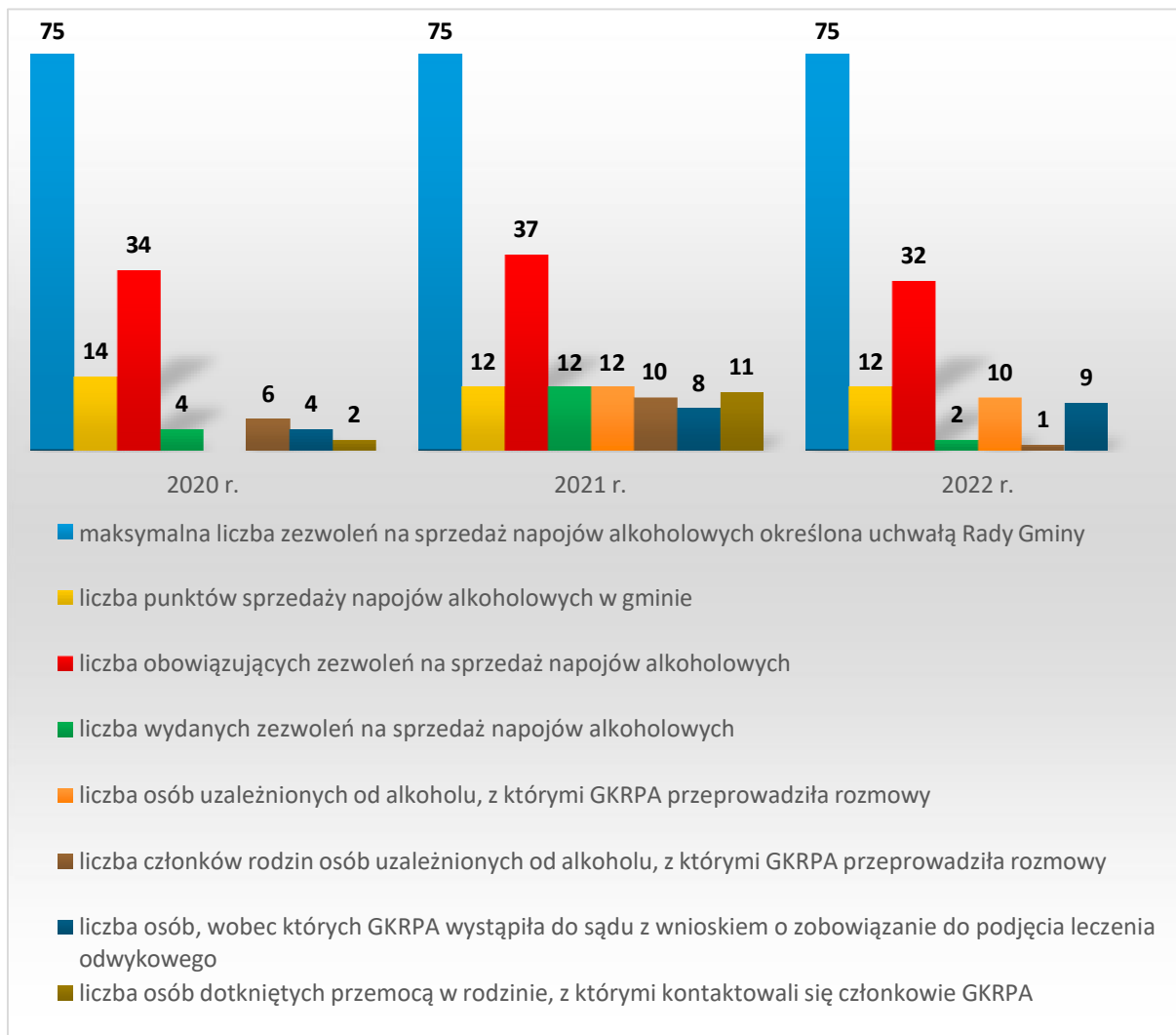
Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik.

W latach 2020-2022 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zwiększała się z roku na rok (z 23.913 zł w 2020 r. do 70.442 zł w 2022 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Kamiennik, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych. W ramach swoich zdań Komisja m.in. opiniuje wnioski w sprawie wydania lub cofnięcia zezwolenia na alkohol, przeprowadza

rozmowy motywujące, udziela porad osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2020-2022

Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik.

W latach 2020-2022 określona uchwałą Rady Gminy maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie była na tym samym poziomie (po 75 w każdym roku), a liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych podobna (14 w 2020 r., po 12 w latach 2021-2022). W analizowanym okresie liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie była zbliżona (34 w 2020 r., 37 w 2021 r., 32 w 2022 r.), a liczba

wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ulegała nieznacznym wahaniom (4 w 2020 r., 12 w 2021 r., 2 w 2022 r.).

W latach 2021-2022 liczba osób uzależnionych od alkoholu, z którymi GKPRRA przeprowadzała rozmowy, była podobna (12 w 2021 r., 10 w 2022 r.), a liczba członków rodzin tych osób, z którymi Komisja podjęła rozmowy, po wzroście w 2021 r., rok później spadła (6 w 2020 r., 10 w 2021 r., 1 w 2022 r.).

W analizowanym okresie GKPRRA podejmowała także czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień i występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia alkoholowego (w stosunku do 4 osób w 2020 r., 8 w 2021 r. i 9 w 2022 r.).

W latach 2020-2021 członkowie Komisji kontaktowali się również z osobami doznającymi przemocy domowej (2 w 2020 r., 6 w 2021 r.), a w 2021 r. także z osobami stosującymi przemoc (5).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie gminy odgrywają: w Kamienniku – Pełnomocnik do realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „VITA”, Stacja Opieki Caritas, w Nysie – Centrum Psychologii Zdrowia „Dormed”, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Komenda Powiatowa Policji, a także Ośrodek Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych, Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Opolu, Specjalistyczny Szpital im. Ks. Biskupa Józefa Nathana w Branicach oraz Komisariat Policji w Otmuchowie.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kamienniku	ul. 1 Maja 69, 48-388 Kamiennik
Pełnomocnik do realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii	ul. 1 Maja 69, 48-388 Kamiennik
Punkt Konsultacyjny w Kamienniku	ul. 1 Maja 69, 48-388 Kamiennik

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku	ul. Kościuszki 2, 48-388 Kamiennik
Zespół Interdyscyplinarny w Kamienniku	ul. Kościuszki 2, 48-388 Kamiennik
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „VITA” w Kamienniku	ul. Kościuszki 2, 48-388 Kamiennik
Stacja Opieki Caritas w Kamienniku	ul. Kościuszki 2, 48-388 Kamiennik
Centrum Psychologii Zdrowia „Dormed” w Nysie	ul. Czarnieckiego 4A, 48-303 Nysa.
Ośrodek Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych	Woskowice Małe, ul. Pałacowa 15, 46-100 Namysłów
Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Opolu	ul. Głogowska 25B, 46-020 Opole
Specjalistyczny Szpital im. Ks. Biskupa Józefa Nathana w Branicach	48-140 Branice, ul. Szpitalna 18
Komisariat Policji w Otmuchowie	ul. Sienkiewicza 9, 48-385 Otmuchów
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie	ul. Piastowska 33A, 48-300 Nysa
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Nysie	ul. Piastowska 33A, 48-300 Nysa
Komenda Powiatowa Policji w Nysie	ul. Armii Krajowej 11, 48-300 Nysa

Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik.

W 2022 r., w ramach działającego w gminie Punktu Konsultacyjnego, usługi świadczyli: członek GKRPA i policjant. Z ich wsparcia skorzystało 13 osób, którym udzielono 29 porad.

W latach 2020-2022 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku objął wsparciem z powodu alkoholizmu odpowiednio 8, 7 i 4 rodziny liczące odpowiednio 10, 7, 5 osób. W analizowanym okresie nie świadczył natomiast pomocy z powodu narkomanii i przemocy w rodzinie. W analizowanym okresie GOPS był również odpowiedzialny za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Kamienniku. W 2020 r. procedurą Niebieskie Karty objęto 12 rodzin w gminie, rok później – 10 rodzin, a w 2022 r. – 7 rodzin.

Działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej w gminie prowadzona jest głównie w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych i obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, jednorazowych prelekcji i pogadarek, spektakli profilaktycznych, festynów i innych imprez plenerowych, imprez sportowych, konkursów i pozalekcyjnych zajęć sportowych.

W 2022 r. programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej objęto 200 uczniów i 6 nauczycieli, w latach 2020-2022 w jednorazowych prelekcjach i pogadankach wzięło udział odpowiednio 235, 100 i 150 osób, w spektaklach profilaktycznych – 40 osób w 2020 r., w festynach i innych imprezach plenerowych – 50 osób

w 2021 r. i 350 osób w 2022 r., w imprezach sportowych – po 50 osób w latach 2021-2022, w konkursach – 300 osób w 2020 r. i 80 osób w 2022 r., a w pozalekcyjnych zajęciach sportowych – odpowiednio 30, 15 i 40 osób.

7. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.

Bazę oświatową w gminie Kamiennik tworzą: 3 szkoły podstawowe (2 z nich działające w ramach zespołów szkolno-przedszkolnych), 2 przedszkola (działające w ramach zespołów szkolno-przedszkolnych) i 2 oddziały przedszkolne (działające przy szkole podstawowej). Młodzież z gminy może kontynuować naukę m.in. w Nysie, gdzie działają szkoły ponadpodstawowe.

Dane szczegółowe na temat działających w gminie placówek oświatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Placówki oświatowe w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Szkoła Podstawowa w Kamienniku z oddziałami przedszkolnymi	ul. 1 Maja 28, 48-388 Kamiennik
w tym: Oddział przedszkolny w Kamienniku	ul. 1 Maja 28, 48-388 Kamiennik
Oddział przedszkolny w Szklarach	48-388 Szklary
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Karłowicach Wielkich	Karłowice Wielkie 52, 48-388 Kamiennik
Zespół Szkolno-Przedszkolny Stowarzyszenia Rozwoju wsi Lipniki	Lipniki 109, 48-388 Kamiennik

Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik.

W roku szkolnym 2022/2023 do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych uczęszczało 90 dzieci, a w szkołach podstawowych uczyło się 212 uczniów. W 2022 r. w publicznych placówkach oświatowych w gminie zatrudnionych było 33 nauczycieli, w tym 6 w przedszkolach (brak danych z placówki niepublicznej).

Na terenie gminy nie ma placówek świadczące opiekę nad dziećmi do lat 3. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2020-2022 liczba dzieci w wieku do lat 3. zmniejszała się w gminie z roku na rok (107 w 2020 r., 103 w 2021 r., 87 w 2022 r.).

8. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Gminny Ośrodek Kultury. Biblioteka Publiczna w Kamienniku. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2022 r. placówka zorganizowała 8 imprez kulturalnych, w których wzięło udział 828 osób. W Ośrodku działają 3 grupy artystyczne liczące łącznie 46 członków oraz 2 koła/kluby skupiające 22 uczestników.

Biblioteka posiadająca filię zajmuje się w szczególności gromadzeniem, opracowywaniem, przechowywaniem i ochroną materiałów bibliotecznych, udostępnianiem zbiorów na miejscu i wypożyczaniem na zewnątrz oraz prowadzeniem wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży. Obok podstawowej działalności, placówka prowadzi działania kulturalno-oświatowe i promocyjne.

W 2022 r. księgozbiór Biblioteki liczył 21.586 woluminów, liczba czytelników wyniosła 368, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz 6.513 woluminów. Placówka umożliwia czytelnikom korzystanie z 3 komputerów z dostępem do sieci Internet.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 18. Placówki kulturalne w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Gminny Ośrodek Kultury. Biblioteka Publiczna w Kamienniku	ul. Słoneczna 7, 48-388 Kamiennik
w tym: Filia w Karłowicach Wielkich	48-388 Karłowice Wielkie

Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik.

Do najważniejszych imprez o charakterze kulturalno-rozrywkowym organizowanych w gminie należą: koncerty muzyki poważnej, jazzowej, pop i innych gatunków: Ludowe granie, Rock pod strzechą, Świętojańska noc z muzyką i piosenką, Festiwal Orkiestr Dętych oraz Dożynki Gminne. Ponadto organizowane są imprezy okolicznościowe: Dzień Kobiet, Dzień Dziecka, Dzień Matki, Święto Niepodległości, Dzień Seniora, a także konkursy – recytatorskie, fotograficzne, cykliczne spotkania literackie, warsztaty tematyczne.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Składają się na nią: stadion,

boiska sportowe, sala gimnastyczna, tereny rekreacyjne oraz place zabaw i siłownie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

nazwa obiektu	adres obiektu
Stadion GLKS Kamiennik	ul. Kościuszki 1, 48-388 Kamiennik
Sala Gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Kamienniku	ul. 1 Maja 28, 48-388 Kamiennik
Boisko do piłki nożnej w Goworowicach	Goworowice, 48-388 Kamiennik
Teren rekreacyjno-sportowy w Cieszanowicach (boisko, staw, plac zabaw)	Cieszanowice, 48-388 Kamiennik
Teren rekreacyjno-sportowy w Karłowicach Wielkich (boisko, plac zabaw)	Karłowice Wielkie, 48-388 Kamiennik
Teren rekreacyjno-sportowy w Szklarach (boisko do siatkówki, plac zabaw, siłownia plenerowa)	Szklary, 48-388 Kamiennik
Place zabaw i siłownie plenerowe	Wilemowice, Zurzyce, Lipniki, Chociebórz, Ogonów, Karłowice Małe, Kamiennik, Goworowice, Kłodobok, Białowieża, 48-388 Kamiennik

Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik.

Do najważniejszych przedsięwzięć sportowo-rekreacyjnych organizowanych w gminie należą: Międzynarodowy bieg terenowy na orientację (las Biskupi, las Szklarski, las Cieszanowicki), Gminne zawody sportowo-pożarnicze, Memoriał im. Aleksandra Słoniny w piłce nożnej oraz Zawody o Puchar Wójta w piłce nożnej (stadionowe i halowe).

Gmina Kamiennik posiada walory przyrodnicze i zasoby kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. Tereny leśne tworzą zwarte kompleksy, co razem z malowniczym i zróżnicowanym krajobrazem na Przedgórzu Sudeckim sprzyja turystyce weekendowej. W gminie znajdują się ciekawe zabytki, i tak: istniejący we wsi Kamiennik kościół parafialny posiada elementy barokowego wystroju i otoczony jest murem z przełomu XVIII/XIX w., w Karłowicach Wielkich znajduje się dom, w którym urodził się wybitny malarz niemiecki Eduard Grutzner, w Szklarach ciekawym zabytkiem jest późnobarokowy kościół parafialny. Najciekawszym miejscem Wilemowic jest zespół dworski z otaczającym go parkiem krajobrazowym, w którym znajduje się figura kamienna św. Jana Nepomucena z przełomu XVIII i XIX w., a w parku dworskim w Cieszanowicach spotkać można ciekawe okazy flory, m.in. rośnie tam miłorząb japoński oraz kasztan jadalny. Turyści odwiedzający gminę znajdą zakwaterowanie w gospodarstwach agroturystycznych.

9. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA

Ekonomia społeczna i solidarna to sfera będąca przejawem społeczeństwa obywatelskiego, w której działalność ekonomiczna i pożytku publicznego służy realizacji celów społecznych. Należą do nich: zatrudnianie i reintegracja osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zagrożonych wykluczeniem społecznym (w szczególności osób z niepełnosprawnością, bezrobotnych oraz seniorów), wspieranie podmiotowości i samodzielności tych osób oraz odbudowa ich zdolności do pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym, a także działalność na rzecz rozwoju lokalnego.

Cele ekonomii społecznej i solidarnej realizowane są przez podmioty ekonomii społecznej, do których zalicza się:

- przedsiębiorstwa społeczne (np. spółdzielnie socjalne), które zatrudniają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- jednostki reintegracyjne (m.in. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej czy centra integracji społecznej, których głównym celem jest ponowna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- podmioty działające w sferze pożytku publicznego – organizacje pozarządowe oraz podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego – spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie np. inwalidów i niewidomych.

W gminie Kamiennik funkcjonuje kilkanaście podmiotów ekonomii społecznej. Są to organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy podejmuje wspólne działania na podstawie uchwalanego corocznie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, realizującymi zadania publiczne w sferze pożytku publicznego. Głównym jego celem jest kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego i rozwiązywanie problemów społecznych w środowisku lokalnym poprzez budowanie partnerstwa między samorządem gminy i organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat działających w gminie podmiotów ekonomii społecznej. Uwzględniają one m.in. informacje na temat obszarów i odbiorców ich działań, które określają ich zdolności do realizacji usług społecznych, w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Tabela 20. Podmioty ekonomii społecznej w gminie

nazwa i adres organizacji	obszary działań	odbiorcy działań
Stowarzyszenie „Pro Cultura” w Kamienniku ul. Słoneczna 7, 48-388 Kamiennik	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Lipniki w Lipnikach ul. 1 Maja 69, 48-388 Kamiennik	rozwój lokalny, edukacja i wychowanie	społeczność lokalna, dzieci i młodzież
Caritas Diecezji Opolskiej ul. Szpitalna 5A, 45-010 Opole	usługi socjalne, pomoc społeczna	społeczność lokalna
Koło Gospodyń Wiejskich w Kamienniku ul. Słoneczna 7, 48-388 Kamiennik	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Kłodoboku Kłodobok 18, 48-388 Kamiennik	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Karłowicach Małych Karłowice Małe 18, 48-388 Kamiennik	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Karłowicach Wielkich Karłowice Wielkie 22, 48-388 Kamiennik	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Zurzycach Zurzycy 6, 48-388 Kamiennik	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Goworowicach Goworowice 55, 48-388 Kamiennik	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Gminny Ludowy Klub Sportowy ul. Kościuszki 1A, 48-388 Kamiennik	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Uczniowski Klub Sportowy w Kamienniku ul. 1 Maja 28, 48-388 Kamiennik	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Ochotnicza Straż Pożarna w Kamienniku ul. Słoneczna 7, 48-388 Kamiennik	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Lipnikach Lipniki 57, 48-388 Kamiennik	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Szklarach Szklary 117A, 48-388 Kamiennik	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna

Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik.

Na rok 2023 Gmina Kamiennik zaplanowała zlecenie w trybach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, dotyczących świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Kamiennik czuwa Komenda Powiatowa Policji w Nysie (ul. Armii Krajowej 11, 48-300 Nysa), a bezpośrednio czynności wykonują funkcjonariusze Komisariatu Policji w Otmuchowie (ul. Sienkiewicza 9, 48-385 Otmuchów).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2022 r. w gminie Kamiennik stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 56 przestępstw. Oznacza to, że na 1.000 mieszkańców gminy odnotowano 17,80 przestępstw. Była to wartość porównywalna do wartości dla województwa opolskiego oraz znacznie niższa od średniej dla kraju. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie wynosił 72% i był nieznacznie wyższy od wskaźnika wykrywalności dla województwa opolskiego oraz porównywalny do wskaźnika dla kraju. W przeliczeniu na 1.000 mieszkańców gminy najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym – 11,53 (wykrywalność 70%) oraz przeciwko mieniu – 9,10 (wykrywalność 50%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym – 3,91 (60%), drogowe – 1,57 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu – 0,34 (93%).

Istotne dla mieszkańców gminy jest także bezpieczeństwo pożarowe. Na jej terenie ochronę przeciwpożarową zapewniają 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: w Kamienniku, Goworowicach, Lipniku i Szklarach. W 2022 r. strażacy brali udział łącznie w 66 akcjach. Najwięcej wyjazdów zrealizowały OSP Kamiennik (33) i OSP Szklary (22). W analizowanym roku uprawnienia do bezpośredniego udziału w akcjach ratowniczych posiadało 61 strażaków i strażaczek.

11. KWESTIA UCHODźCÓW

Nie wiadomo dokładnie, ile osób uchodźczych przebywa obecnie w Polsce w związku z kryzysem wojennym za jej wschodnią granicą, niemniej szacuje się, że w różnych okresach 2022 r. granicę kraju przekroczyło od 4 do 5 mln osób – kobiet, mężczyzn, dzieci, seniorów czy osób z niepełnosprawnościami. Sytuacja pozostawała dynamiczna – część uchodźców podążała do innych krajów, niektórzy wracali do Ukrainy, część pozostała w Polsce. W połowie 2022 r. obywatelom Ukrainy nadano ponad 1 milion numerów PESEL. Z uwagi na niemożność określenia, jak potoczy się i rozwinie kryzys wojenny za wschodnią granicą Polski niezbędne jest tworzenie polityki migracyjnej zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

W pierwszych tygodniach wojny w Ukrainie jednostki samorządowe stanęły przed obowiązkiem i potrzebą zapewnienia schronienia uchodźcom. Wśród krótkookresowych wyzwań znalazły się podstawowe, jak zapewnienie lokum i żywności, dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji i rynku pracy. Z upływem czasu pojawiały się kolejne, m.in. konieczność świadczenia pomocy psychologicznej osobom w traumie. Przewidywane są również następne wyzwania, a wśród najważniejszych wymienia się potrzebę integracji oraz zapobieganie konfliktom migranckim, w tym agresji na tle narodowościowym.

Na terenie gminy Kamiennik schronienie znalazło 39 obywateli Ukrainy, uciekających przed konfliktem wojennym. Jej samorząd zapewnił im schronienie i wyżywienie oraz objął wsparciem finansowym, rzeczowym, poradnictwem i pomocą w załatwianiu spraw urzędowych. Pomoc finansowa polega na wypłacie jednorazowego świadczenia 300 zł, świadczeń rodzinnych, a także finansowaniu obiadów w szkołach dla ukraińskich dzieci.

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wynika, że w porównaniu do spisu z 2011 r. dwukrotnie wzrosła liczba osób z obywatelstwem innego kraju mieszkających na terenie Polski, w tym czterokrotnie liczba obywateli Ukrainy. Wobec powyższego, obecnie, po wybuchu wojny za wschodnią granicą kraju, tym bardziej należy brać pod uwagę możliwość dalszego wzrostu liczby osób narodowości ukraińskiej zamierzających na dłużej lub na stałe pozostać w Polsce. Z ankiet przeprowadzanych wśród uchodźców w połowie 2022 r. wynika, że 1/3 badanych deklarowała chęć pozostania w Polsce także po zakończeniu wojny. W późniejszych badaniach udział ten nieco się zmniejszył, niemniej nie można przewidzieć, jak będzie on kształtował się w przyszłości.

12. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

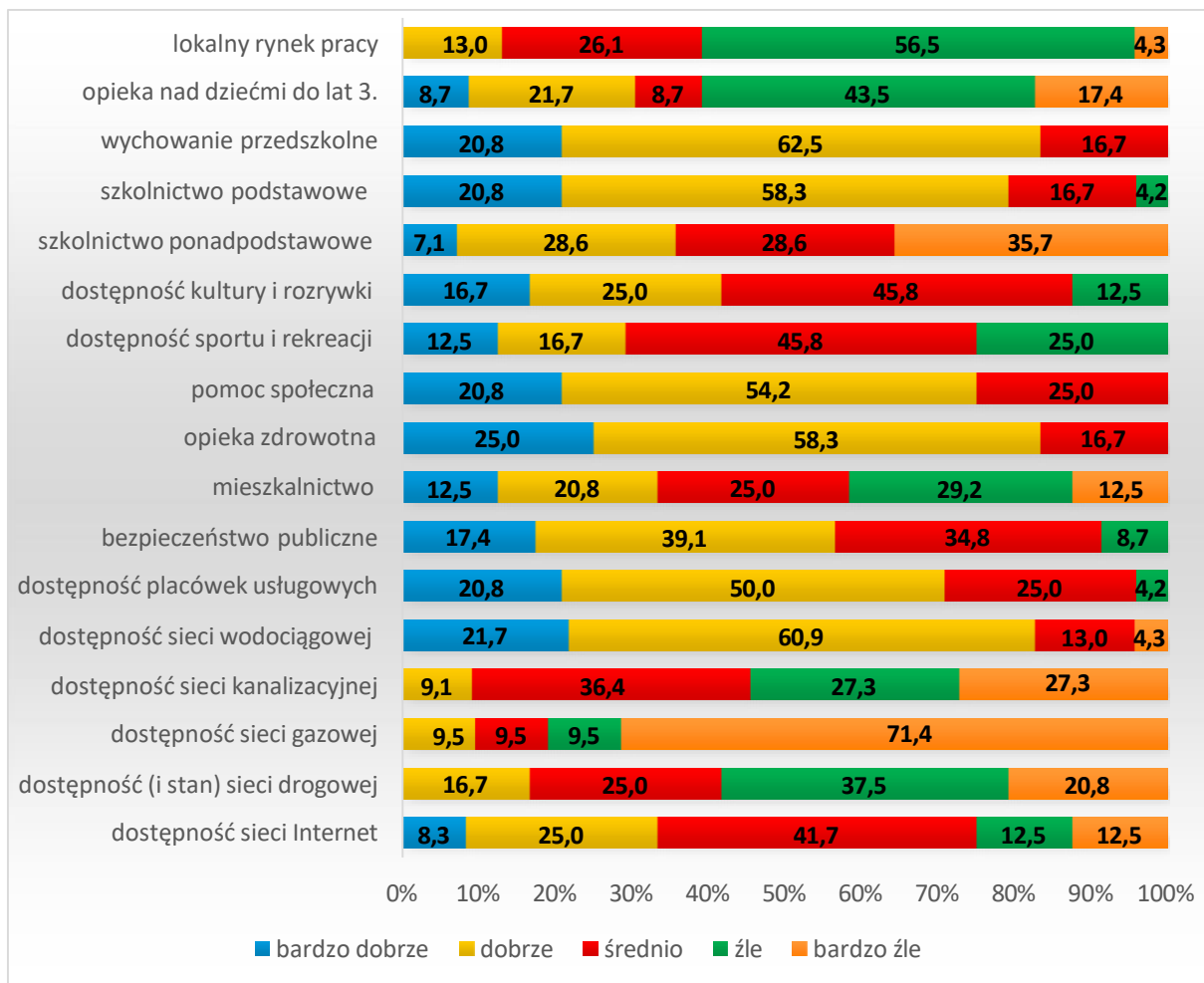
Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Kamiennik posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiety, którą skierowano do mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, w tym placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, podmiotów ekonomii społecznej i kościoła.

W pierwszym pytaniu poproszono ankietowanych o ocenę warunków życia w gminie. Analizując je, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostęp do wychowania przedszkolnego, opieki zdrowotnej (łącznie po 83,3% ocen dobrych i bardzo dobrych), sieci wodociągowej (w sumie 82,6% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa podstawowego (łącznie 79,1% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz pomoc społeczną (w sumie 75% ocen dobrych i bardzo dobrych).

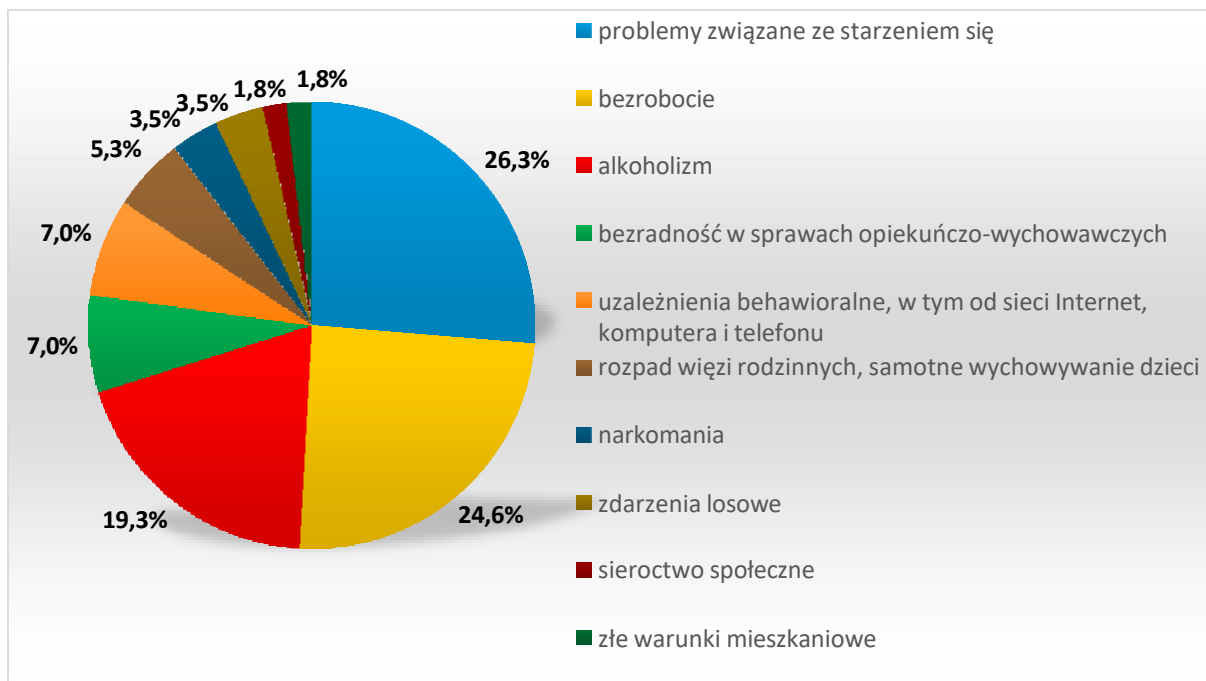
Najgorzej badani ocenili z kolei dostęp do sieci gazowej (łącznie 80,9% ocen bardzo złych i złych), opieki nad dziećmi do lat 3. (w sumie 60,9% ocen złych i bardzo złych), lokalny rynek pracy (łącznie 60,8% ocen złych i bardzo złych), dostępność (i stan) sieci drogowej (w sumie 58,3% ocen złych i bardzo złych), dostęp do sieci kanalizacyjnej (łącznie 54,6% ocen złych i bardzo złych) oraz sytuację mieszkaniową (w sumie 41,7% ocen złych i bardzo złych).

Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24. Warunki życia w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

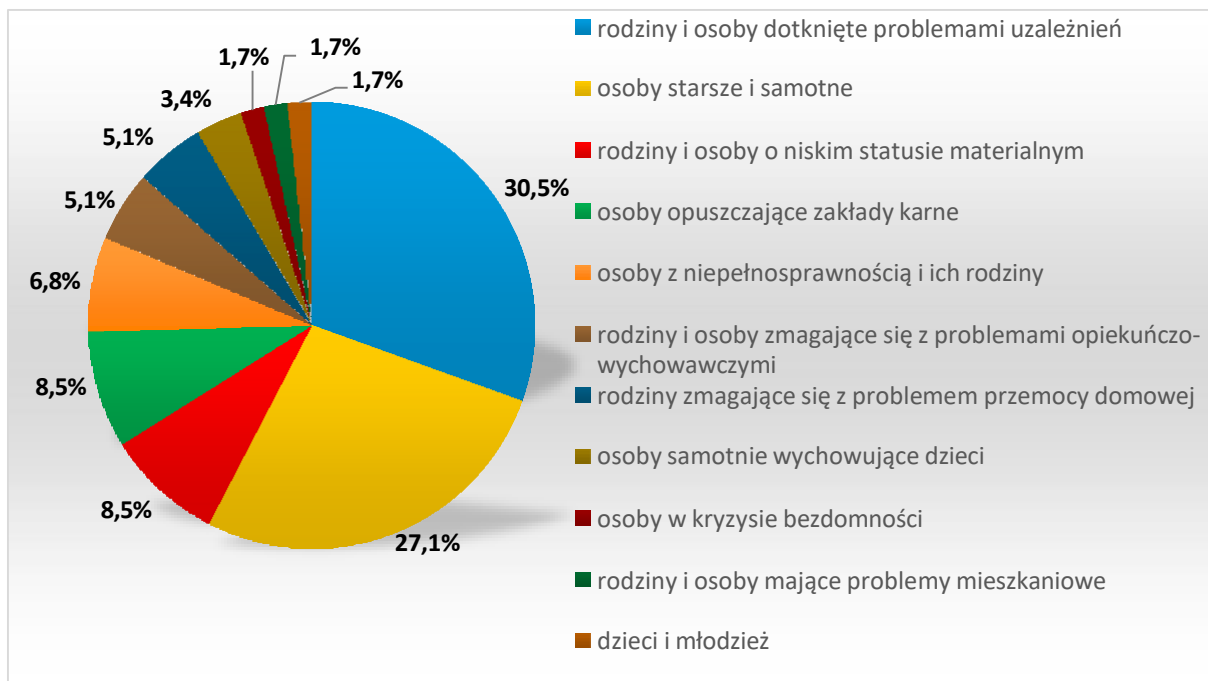
W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 25. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci uznali problemy związane ze starzeniem się (26,3%) i bezrobocie (24,6%), a także alkoholizm (19,3%).

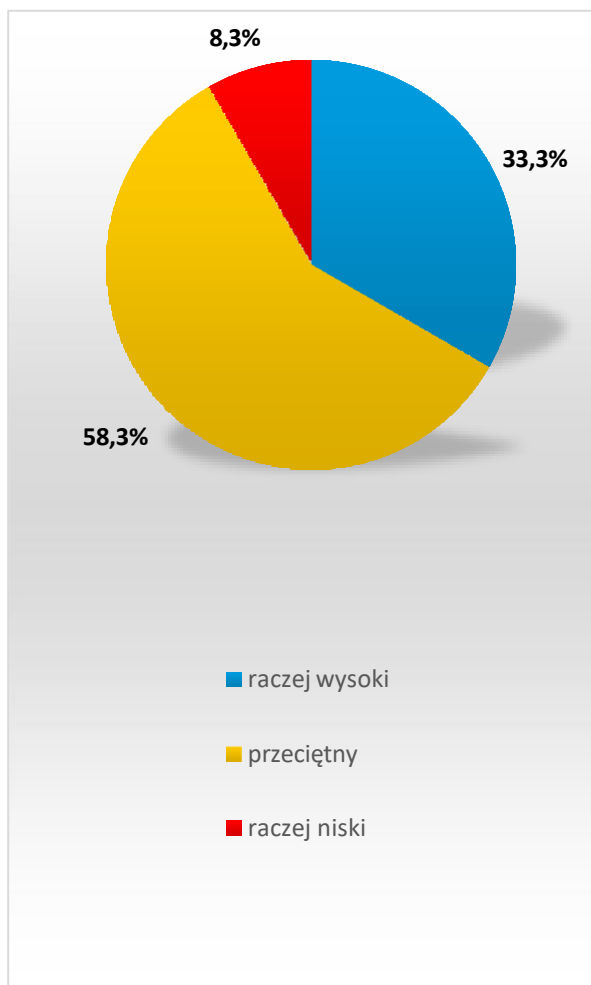
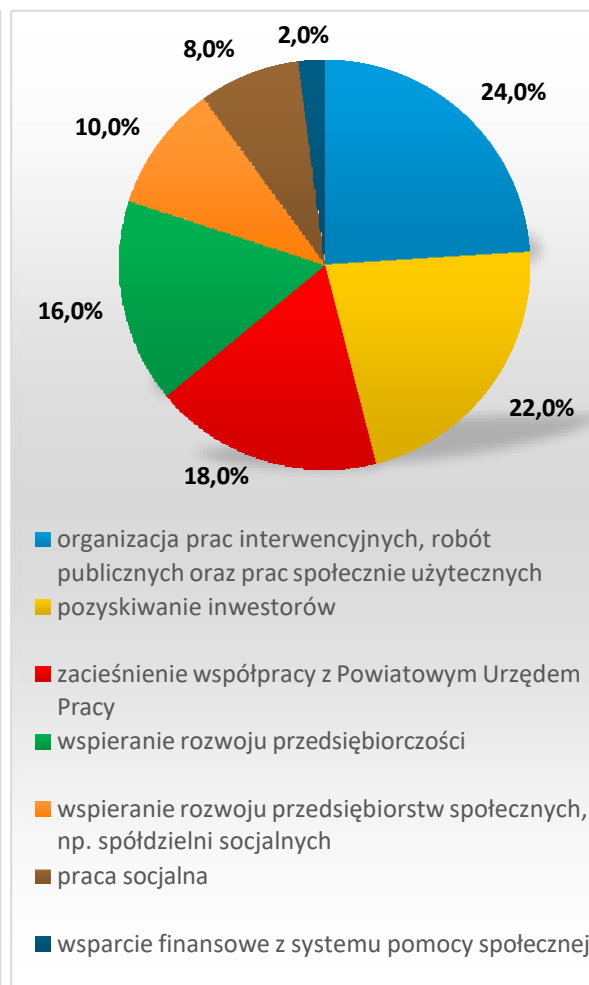
Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (30,5%) oraz osoby starsze i samotne (27,1%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 27. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?**Wykres 28. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?**

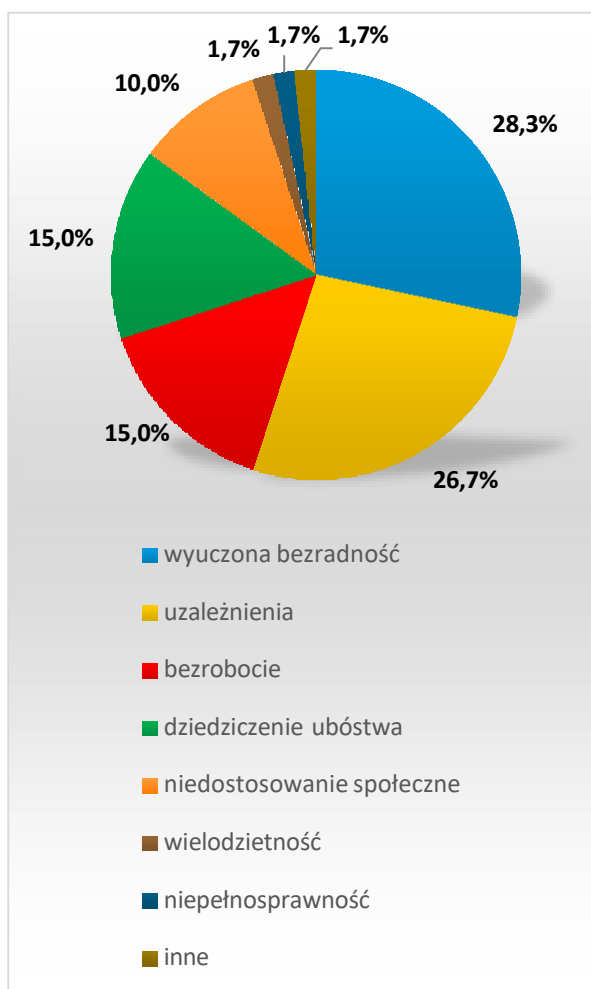
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (58,3%) stwierdziła, że poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie zdaniem łącznie 33,3% respondentów jest on raczej wysoki.

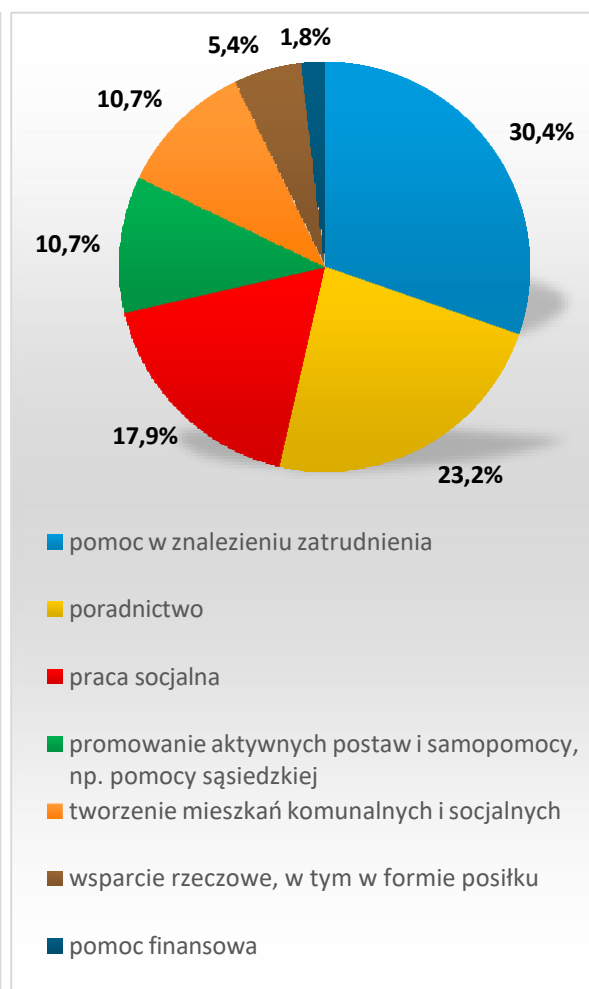
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, badani najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (24%), pozyskiwanie inwestorów (22%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń; 18%) oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (16%).

W odpowiedzi na następujące pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 29. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 30. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

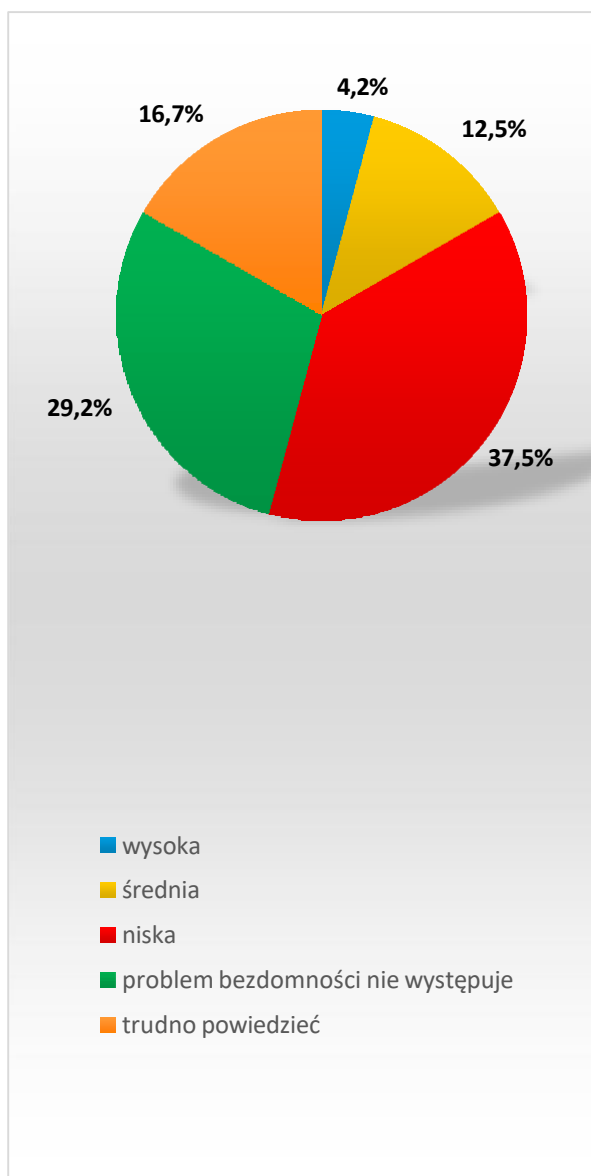
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali wyuczoną bezradność (28,3%), uzależnienia (26,7%), a także bezrobocie i dziedziczenie ubóstwa (po 15%).

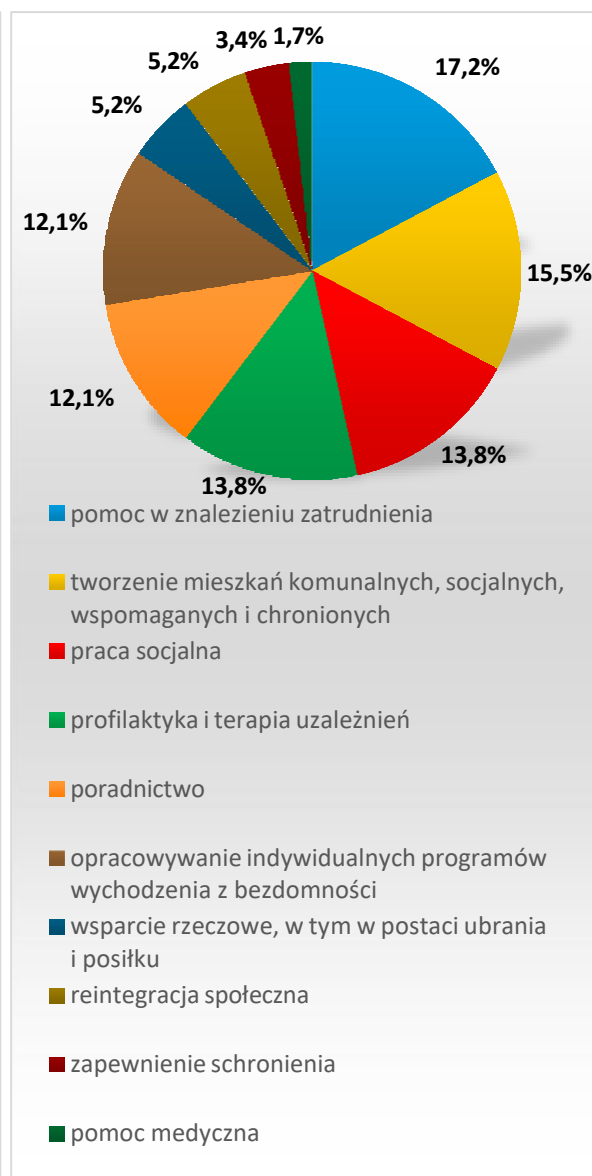
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (30,4%). Za ważne ankietowani uznali także świadczenie poradnictwa (23,2%) oraz prowadzenie pracy socjalnej (17,9%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 31. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 32. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

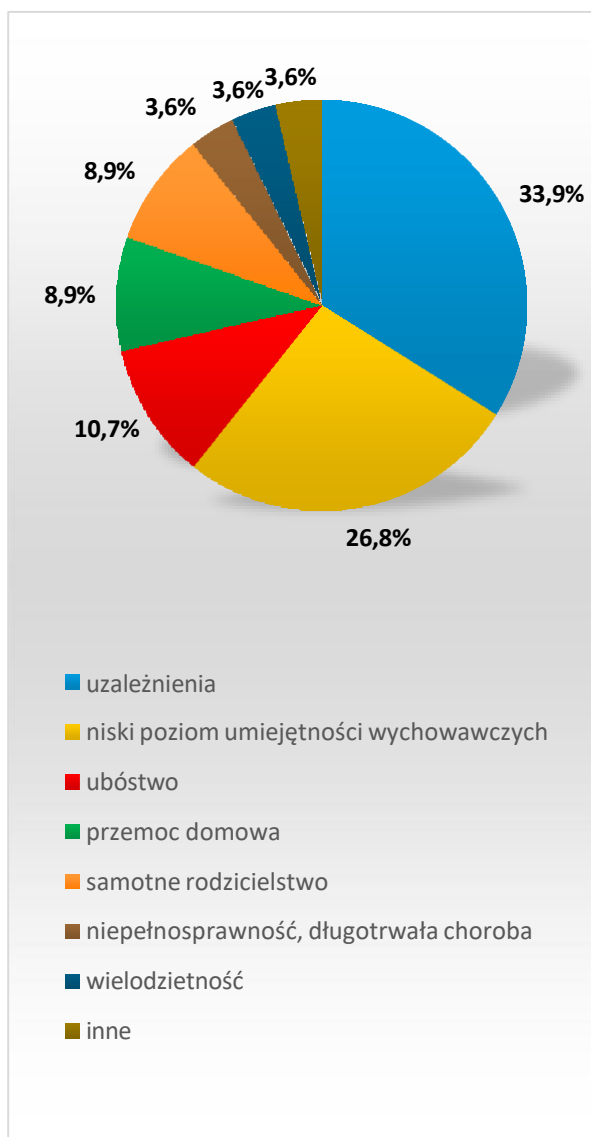
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (37,5%) stwierdziło, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 29,2% ankietowanych odpowiedziało, że problem bezdomności w gminie nie występuje, a 16,7% respondentów nie miało na ten temat zdania.

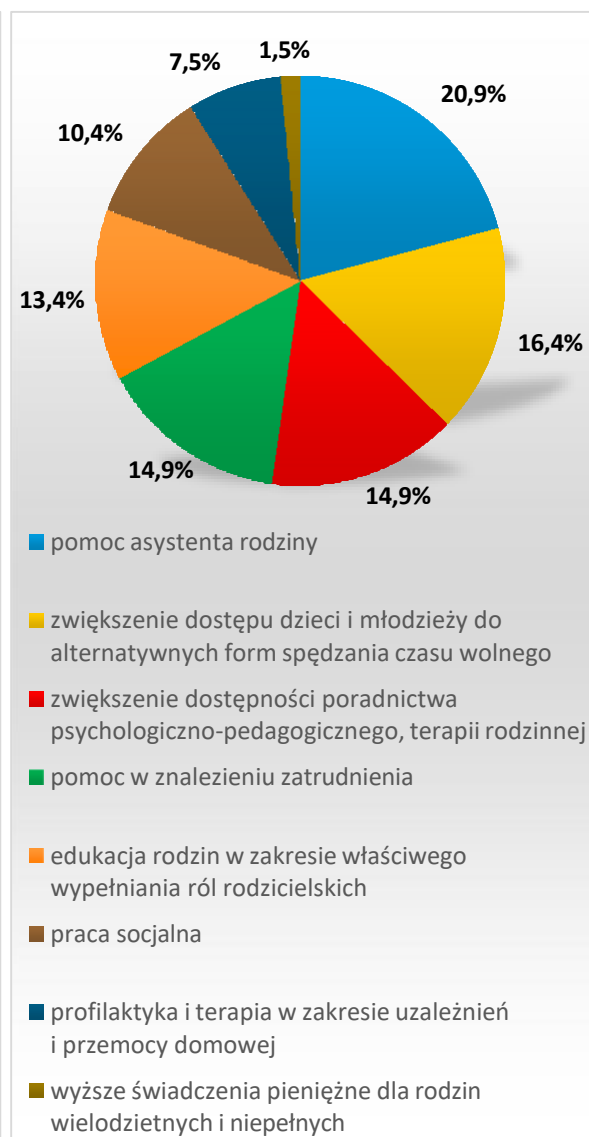
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (17,2%), tworzenie mieszkań komunalnych, socjalnych, wspomaganych i chronionych (15,5%), prowadzenie pracy socjalnej, profilaktyki i terapii uzależnień (po 13,8%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 33. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 34. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

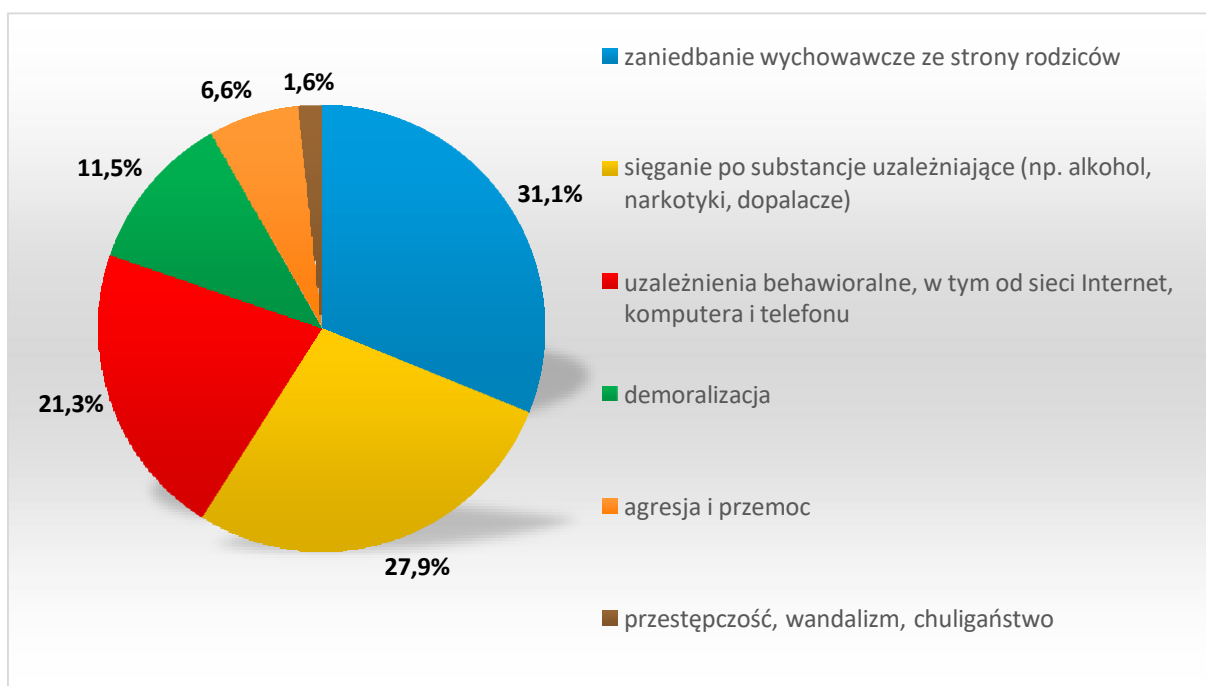
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (33,9%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (26,8%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali: udzielenie wsparcia ze strony asystenta rodziny (20,9%), zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (16,4%), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej i pomoc w znalezieniu zatrudnienia (po 14,9%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 35. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

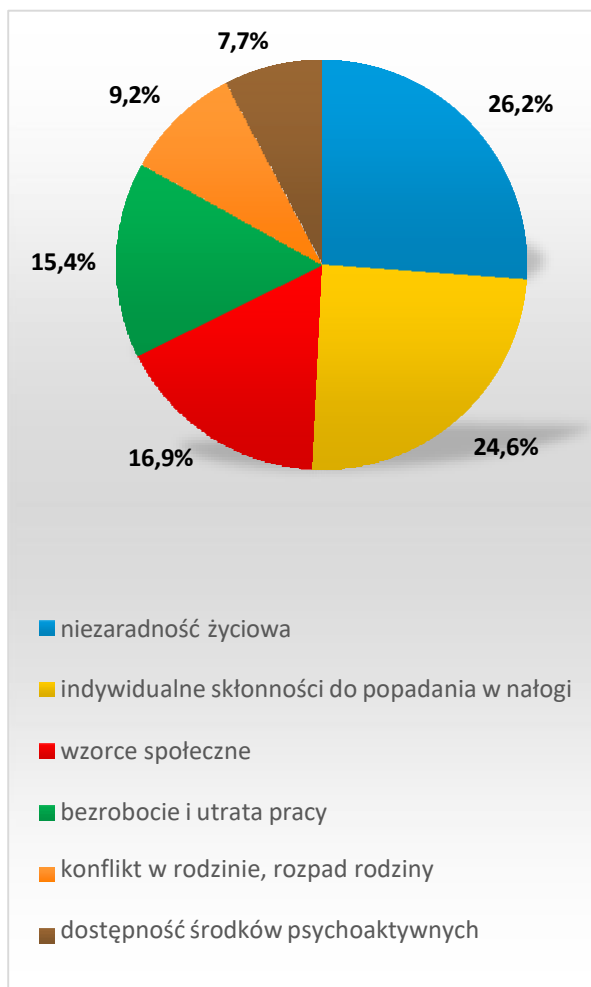

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

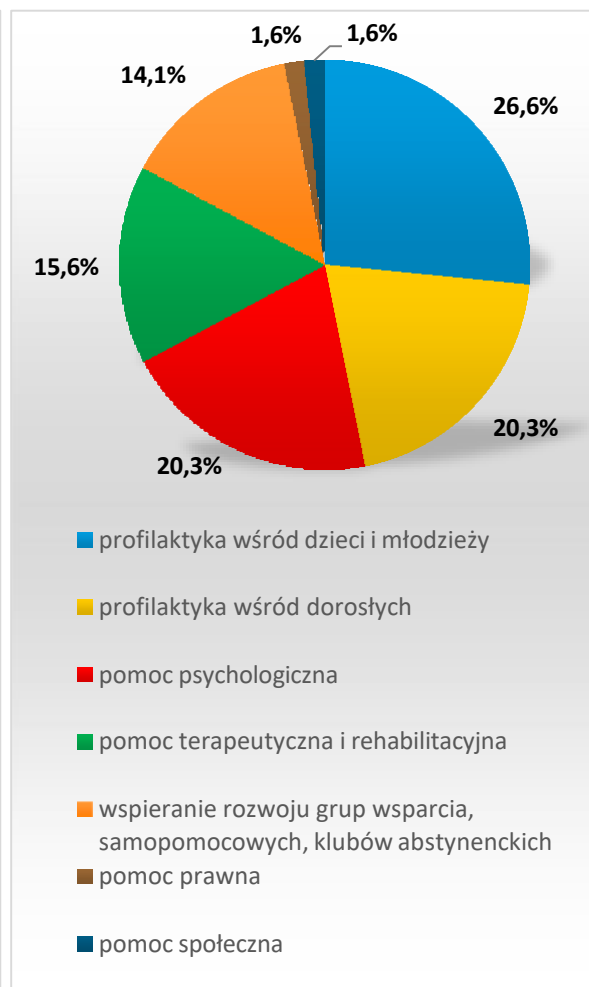
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (31,1%), sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze oraz uzależnienie od sieci Internet (27,9%) oraz uzależnienia behawioralne, w tym od sieci Internet, komputera i telefonu (21,3%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 36. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 37. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

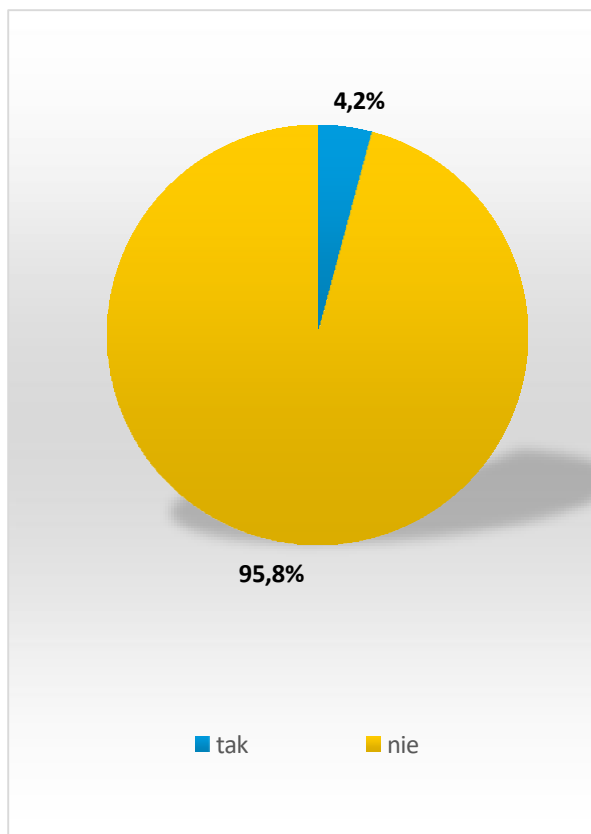
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (26,2%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (24,6%), wzorce społeczne (16,9%) oraz bezrobocie i utratę pracy (15,4%).

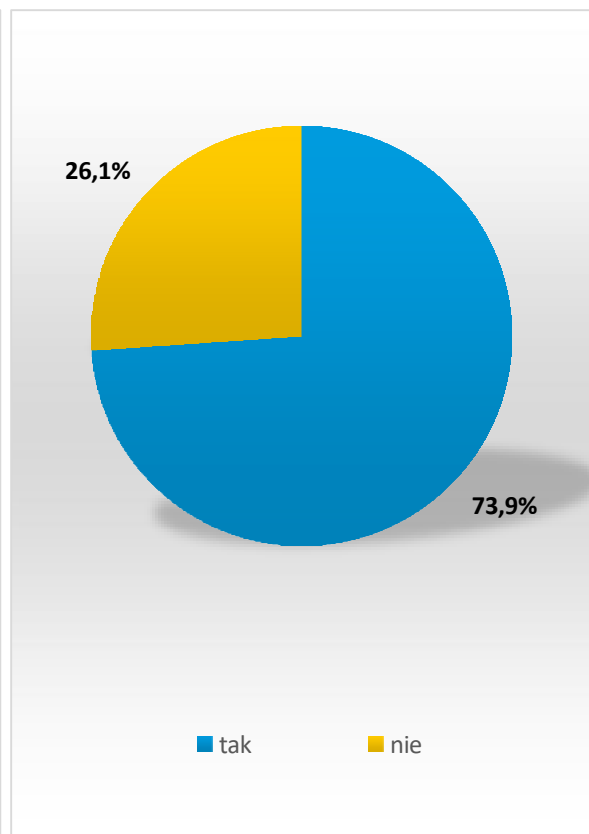
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (26,6%) oraz dorosłych (20,3%) oraz zapewnieniu dostępu do wsparcia psychologa (20,3%).

Następnie zapytano badanych o doświadczenie i znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy domowej, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 38. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?

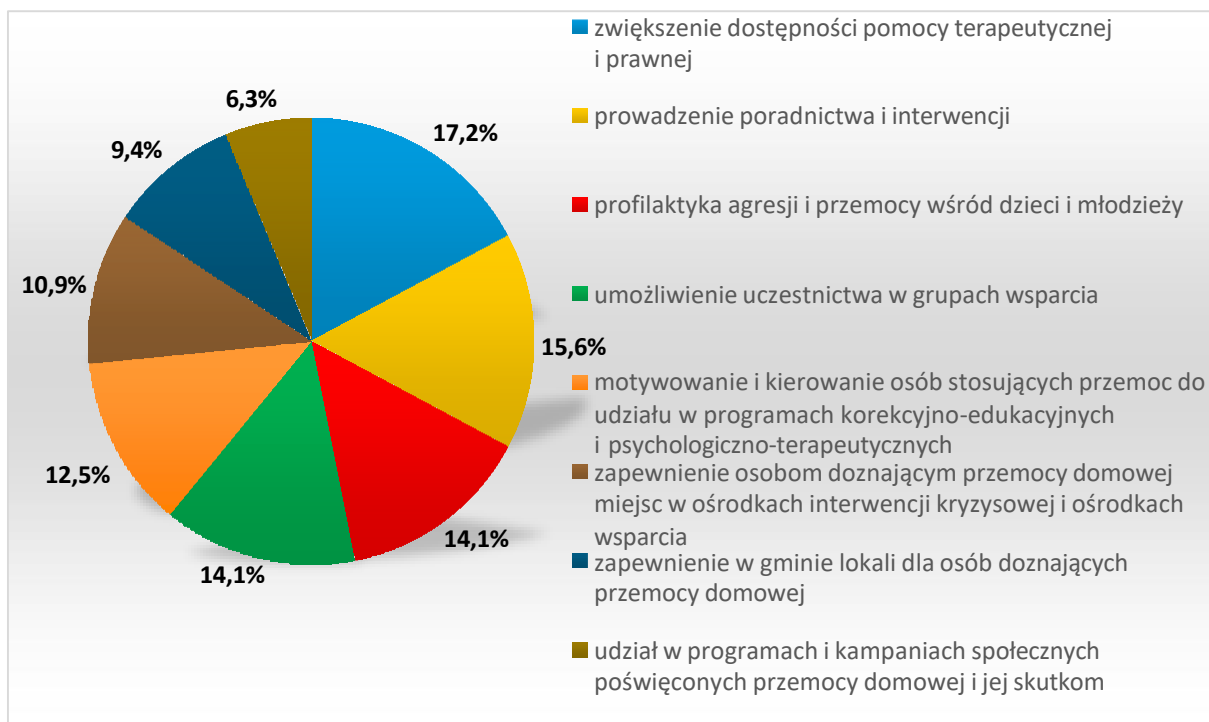
Wykres 39. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość badanych (95,8%) odpowiedziała, że nie doświadczyła przemocy. Jednocześnie 73,9% ankietowanych odpowiedziało, że słyszało o osobach w gminie, które doświadczyły tego problemu.

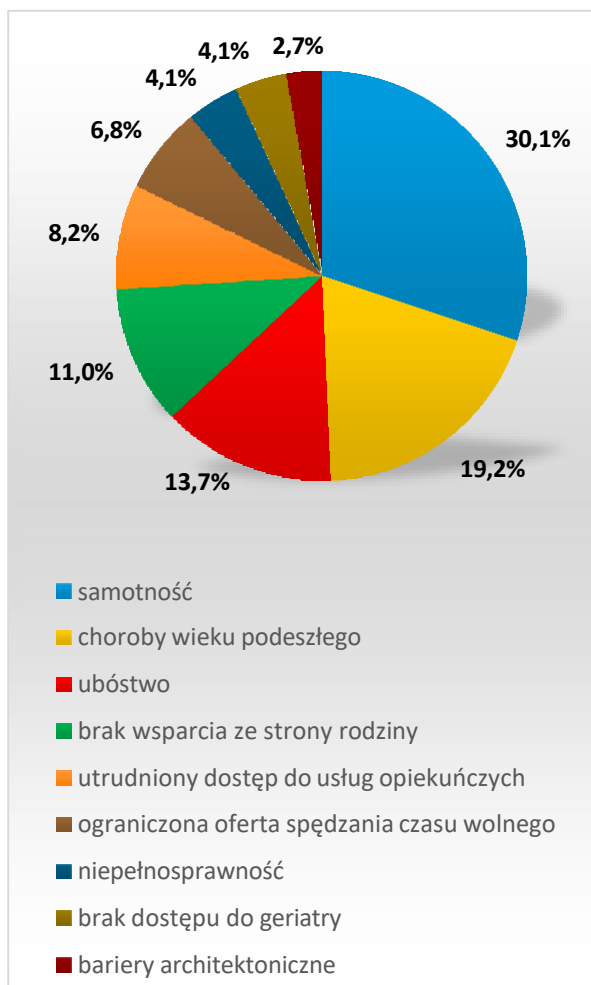
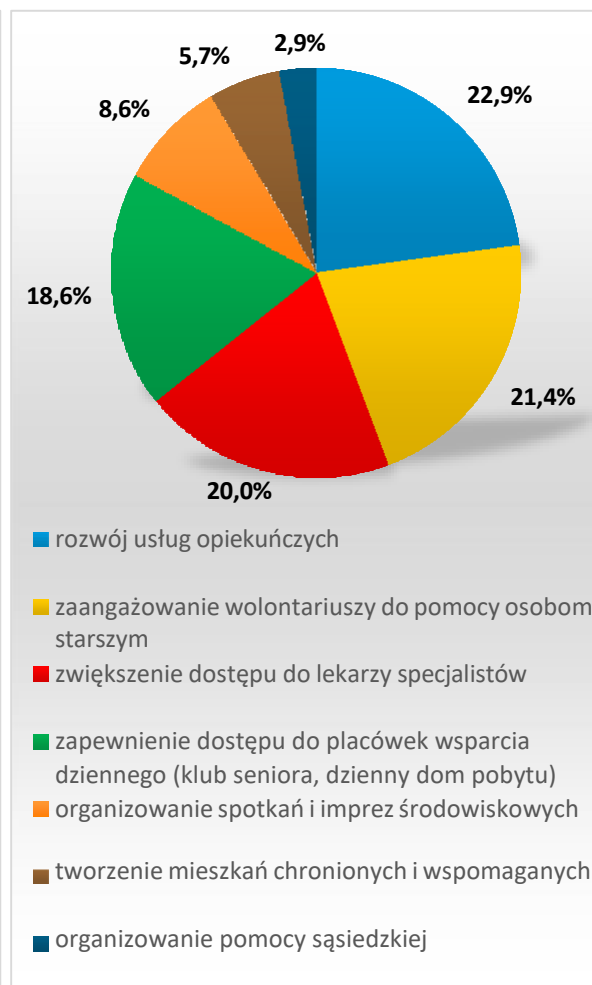
Wykres 40. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy domowej, należy przede wszystkim zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (17,2%), prowadzić poradnictwo i interwencji (15,6%), prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży oraz umożliwić udział w grupach wsparcia (po 14,1%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy**Wykres 42. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?**

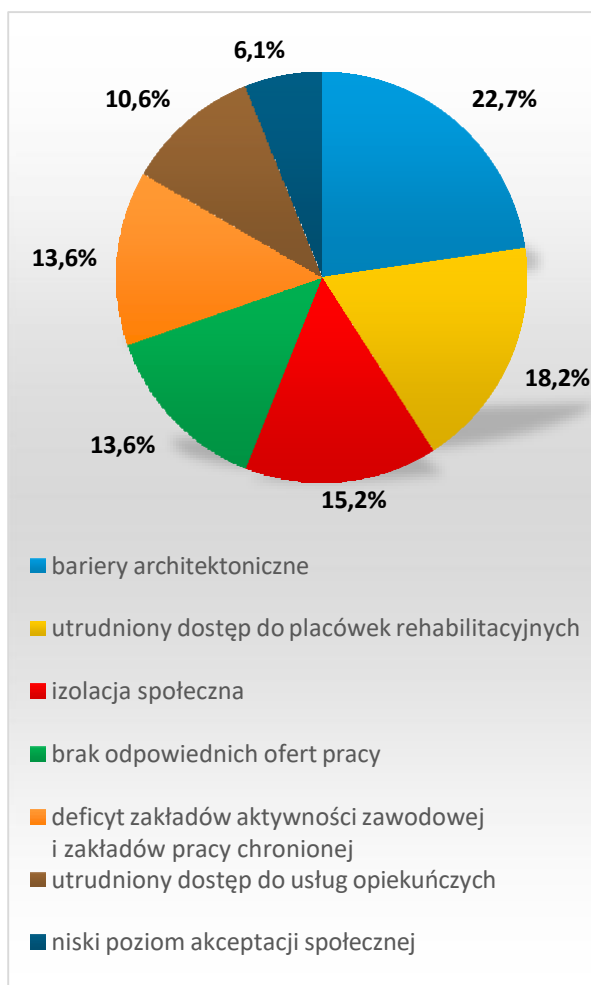
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (30,1%), a także choroby wieku podeszłego (19,2%), ubóstwo (13,7%) oraz brak wsparcia ze strony rodziny (11%).

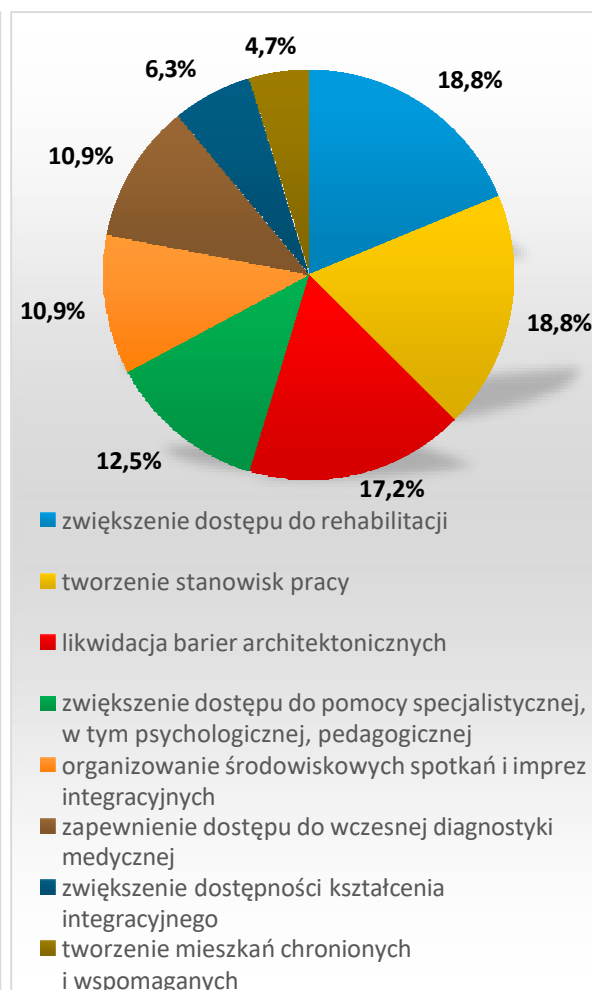
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: rozwijanie usług opiekuńczych (22,9%), zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (21,4%), zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (20%) oraz zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 18,6%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 43. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy

Wykres 44. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?

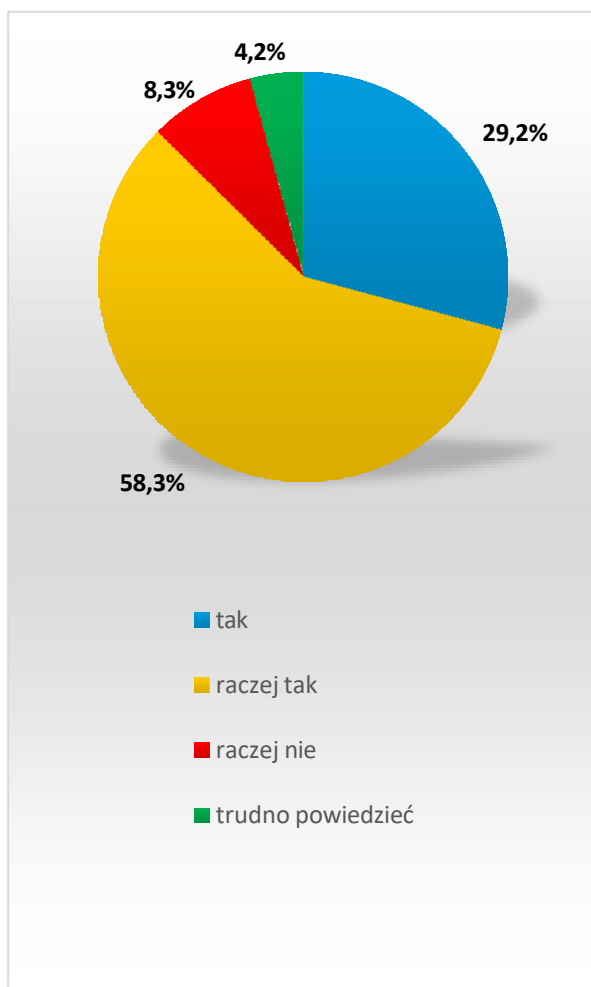
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: bariery architektoniczne (22,7%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (18,2%) oraz izolację społeczną (15,2%).

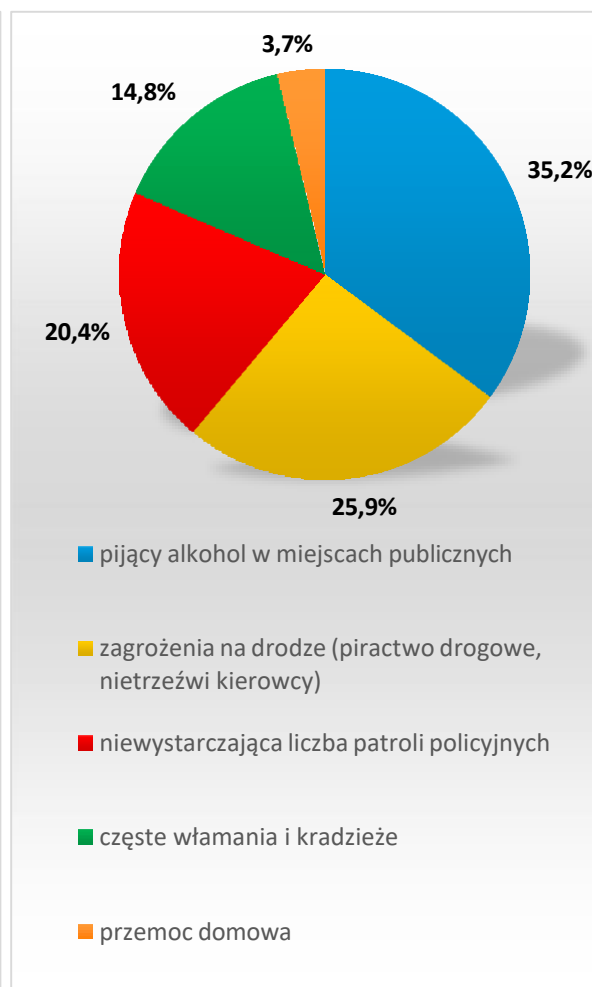
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na zwiększeniu dostępu do rehabilitacji, tworzeniu stanowisk pracy (po 18,8%) oraz likwidacji barier architektonicznych (17,2%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 45. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

Wykres 46. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

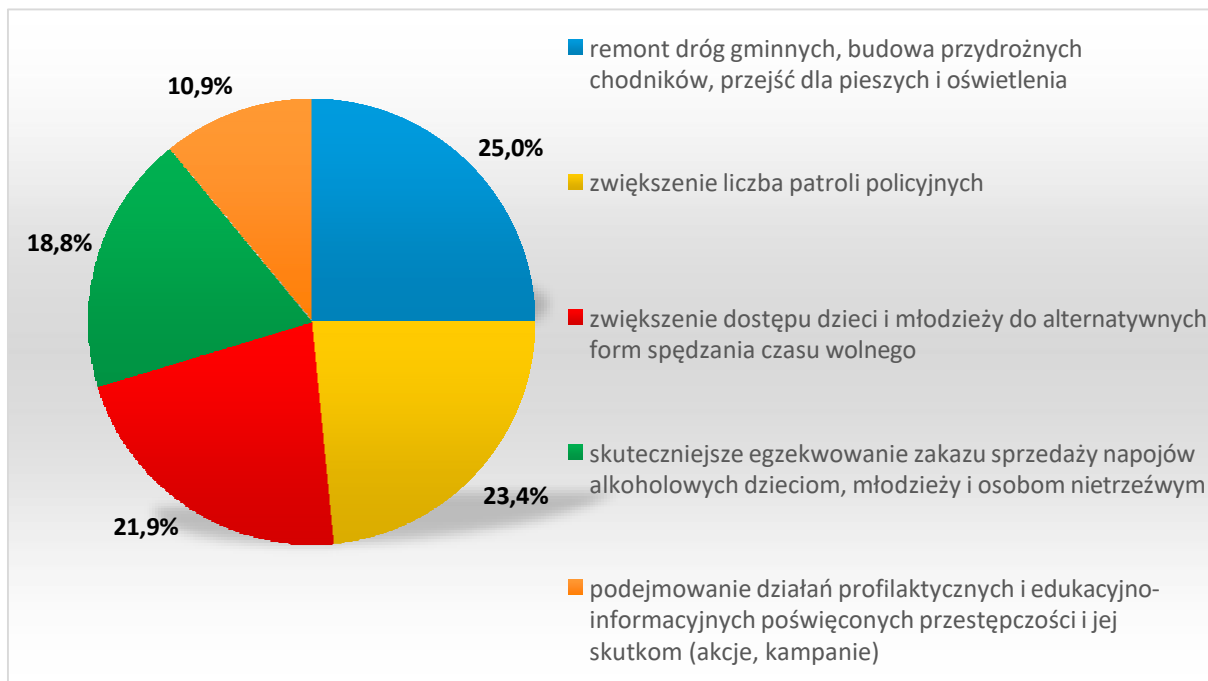

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 87,5%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdanie było jedynie 8,3% badanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (35,2%), zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 25,9%), oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (20,4%).

Wykres 47. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (25%), zwiększenie liczby patroli policyjnych (23,4%), poszerzenie oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (21,9%) oraz skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (18,8%).

13. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim

posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Tabela 21. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym w bezdomności ▪ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ zapewnianie rodzinom wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ dobra dostępność opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego ▪ zadowalająca oferta kulturalna w gminie, działalność Ośrodka Kultury. Biblioteki Publicznej ▪ dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie ▪ dobra dostępność podstawowej opieki zdrowotnej ▪ działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjnego i Zespołu Interdyscyplinarnego ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej ▪ działalność Caritas Diecezji Opolskiej (usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne) i kół gospodyń wiejskich ▪ udział gminy w programach służących wsparciu i aktywizacji seniorów, np. „Korpus wsparcia seniorów”, „Senior – Przyjaciel na drodze życia” ▪ samoorganizacja osób starszych i pomoc sąsiedzka 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczająca liczba miejsc pracy w gminie ▪ zbyt niska skala działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ utrudnienia komunikacyjne w gminie ▪ utrudniony dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego ▪ brak dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3. i kształcenia integracyjnego ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych w gminie, w tym socjalnych ▪ brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego ▪ niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej ▪ nieodpowiedni dostęp rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej – brak specjalistów ▪ niewystarczająca skala działań profilaktycznych, informacyjno-edukacyjnych i szkoleniowych w zakresie uzależnień i przemocy ▪ brak grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych i osób doznających przemocy domowej ▪ niska skala działań prozdrowotnych, aktywizujących i umożliwiających osobom starszym i z niepełnosprawnością spędzanie czasu wolnego

▪ dobrze wykształcona, posiadająca wieloletnie doświadczenie i podnosząca kwalifikacje kadra GOPS-u ▪ odpowiednia, w stosunku do potrzeb, liczba pracowników socjalnych ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, np. „Bliżej rodziny i dziecka” ▪ podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej działającym w obszarze polityki społecznej ▪ promowanie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży ▪ funkcjonowanie w gminie wolontariatu na rzecz osób starszych	▪ brak w gminie ośrodków wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ utrudniony dostęp do opieki geriatrycznej ▪ istnienie barier utrudniających osobom z niepełnosprawnością codzienne życie, w tym architektonicznych ▪ niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej ▪ brak w gminie przedsiębiorstw społecznych i jednostek reintegracyjnych ▪ mała aktywność mieszkańców gminy, m.in. niewielki udział w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych

Szanse

- duży potencjał inwestorów w powiecie
- aktywna promocja gminy i jej walorów, w tym turystycznych; rozwój agroturystyki
- promowanie przedsiębiorczości
- dostęp do europejskich rynków pracy
- ogólnopolskie programy wsparcia rodziny
- zwiększenie dostępu do wsparcia specjalistów
- zwiększenie dostępu rodzin do pomocy specjalistycznej
- rozwój oferty i infrastruktury służącej spędzaniu czasu wolnego
- rosnąca świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy domowej
- promowanie aktywnego starzenia się
- dostępność programów pozwalających na rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz zwiększenie aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością
- wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością

Zagrożenia

- zjawisko dziedziczenia bezrobocia i ubóstwa
- niska aktywność osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy
- ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież
- odpływ ludzi młodych i wykształconych z gminy do większych jednostek administracyjnych
- ujemny przyrost naturalny
- kryzys funkcji rodziny; osłabienie więzi rodzinnych i społecznych, rozpad rodzin
- nasilająca się skala problemów mających wpływ na funkcjonowanie rodzin
- obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej w gminie
- zwiększający się dostęp do środków psychoaktywnych
- rosnąca liczba osób wymagających leczenia z uzależnień
- rosnąca skala uzależnień behawioralnych
- zwiększający się udział osób starszych i z niepełnosprawnością w populacji gminy

- możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
- zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej
- szeroka oferta kursów i szkoleń doskonalących wiedzę i umiejętności pracowników pomocy społecznej
- rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym sektora pozarządowego oraz zacieśnianie z nim współpracy
- dalsze pobudzanie aktywności społecznej
- rozwój wolontariatu
- niezadawalający poziom życia, samotność i izolacja społeczna osób starszych i z niepełnosprawnością
- marginalizacja potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością
- coraz mniejsze możliwości uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny
- niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; zbyt duże obciążenie zadaniami samorządu gminy
- rosnące zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród pracowników pomocy społecznej
- bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej

14. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Kamiennik, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, co m.in. wymaga kontynuowania działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, poprawy warunków do inwestowania, wspierania rozwoju firm już istniejących oraz rolnictwa i zmian w rolnictwie, lepszego wykorzystania posiadanych przez gminę walorów, zachęcania osób ubogich i pozostających bez pracy do aktywnych postaw (poprzez pracę socjalną i poradnictwo), udzielania pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, propagowania przedsiębiorczości oraz zwiększenia w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych;
- niekorzystne zmiany demograficzne – spadek liczby mieszkańców gminy, w tym liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, któremu towarzyszy wzrost udziału osób starszych w populacji gminy; zmiany te, prowadzące do starzenia się społeczności lokalnej, a tym samym zwiększające ryzyko chorób i niepełnosprawności, wymagają m.in.

zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnością, w tym podjęcia działań w kierunku utworzenia klubu seniora lub dziennego domu pobytu, rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania barier architektonicznych oraz udzielania wsparcia osobom z niepełnosprawnością w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;

- trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności, co wymaga m.in. dalszego edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenia dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny, zapewnienia dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3., a także zwiększenia dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym tworzenia placówek wsparcia dziennego;
- zagrożenie problemami uzależnień i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej i prawnej (m.in. poprzez rozszerzenie oferty punktu konsultacyjnego) oraz wspierania ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu powołania grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i doznających przemocy domowej;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego, m.in. poprzez dalsze monitorowanie i patrolowanie miejsc publicznych oraz kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- zwiększenie aktywności obywatelskiej oraz profesjonalizację lokalnego systemu pomocy społecznej poprzez m.in. wspieranie i rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej działającego w gminie w obszarze polityki społecznej oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami, a także stałe doskonalenie i poszerzenie służb społecznych i rozwijanie infrastruktury socjalnej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2023-2030. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. **Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym:** tworzenie w gminie nowych miejsc pracy, wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej, a także zwiększanie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnością w życiu społeczności lokalnej;
2. **Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia:** udzielanie pomocy z problemami uzależnień i przemocy domowej oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie, a także zapewnienie dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej w gminie oraz prowadzenie działań prozdrowotnych;
3. **Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju;
4. **Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie:** przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich, oraz podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;
5. **Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych:** rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami oraz doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Kamiennik w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 jest:

stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju, skuteczne przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego przywracanie rodzinom zdolności do wypełniania ich funkcji oraz integrowanie społeczności lokalnej.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne

1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.
2. Zwiększanie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnością w życiu społeczności lokalnej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, rozwijanie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.
2. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej, oraz tworzenie warunków do rozwoju handlu i rynku usług.
3. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.
4. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów, rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki.

5. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udział w realizacji programów aktywizacji i integracji osób bezrobotnych.
6. Promowanie wśród bezrobotnych mieszkańców gminy samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej.
7. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
8. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.
9. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, m.in. z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego.
10. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych.
11. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
12. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych.
13. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia (podejmowanie współpracy w tym zakresie z ośrodkami wsparcia zapewniającymi schronienie).

14. Podejmowanie działań na rzecz uchodźców, m.in. zapewnienie schronienia, udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego i psychologicznego, udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, organizowanie bezpłatnych kursów językowych.
15. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
16. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Informowanie osób starszych i z niepełnosprawnością o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach.
2. Udzielanie osobom starszym i z niepełnosprawnością wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.
3. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.
5. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością, np. „Opieka 75+”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami”.
6. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i z niepełnosprawnością.
7. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnością – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

8. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością oraz wykorzystujących ich potencjał.
9. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
10. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, m.in. z podmiotami leczniczymi, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
11. Rozwój wolontariatu na rzecz wspierania osób starszych i niepełnosprawnych w codziennym życiu.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Kamiennik, Rada Gminy Kamiennik, Urząd Gminy Kamiennik, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy w Nysie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, gminne niepubliczne placówki oświatowe, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, niepubliczne podmioty lecznicze, ośrodki wsparcia, w tym noclegownie i schroniska, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i w kryzysie bezdomności, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Wzrost aktywności gospodarczej w gminie, większa aktywność zawodowa mieszkańców gminy, usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, efektywniejszy udział seniorów i osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.:

Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w domowej oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Cele operacyjne:

1. Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
2. Zapewnienie dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej w gminie oraz prowadzenie działań prozdrowotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej, m.in. poprzez rozwijanie oferty działającego w gminie punktu konsultacyjnego, oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia i ośrodkami interwencji kryzysowej funkcjonującymi poza gminą.
2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i doznających przemocy domowej.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
6. W razie potrzeby tworzenie w gminie lokali dla osób doznających przemocy domowej lub zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Nysie.
7. Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie.

8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii, przemocy domowej i uzależnieniami behawioralnymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Wspieranie działań służących zwiększeniu dostępu do świadczeń zdrowotnych, w tym zapewnieniu w gminie dostępu do świadczeń specjalistycznych, w tym opieki geriatrycznej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.
5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Kamiennik, Rada Gminy Kamiennik, Urząd Gminy Kamiennik, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kamienniku, Punkt Konsultacyjny w Kamienniku, Zespół Interdyscyplinarny w Kamienniku, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, gminne niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, niepubliczne podmioty lecznicze, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy domowej, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, zdrowego trybu życia oraz profilaktyki uzależnień i przemocy domowej, lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową, obniżenie liczby przypadków przemocy domowej.

Cel strategiczny 3.:

Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
2. Zwiększenie, w razie konieczności, liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników GOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny.
4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
6. Zapewnienie w gminie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3.
7. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin.
8. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy, organizowanie wypoczynku.
9. Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.

11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Kamiennik, Rada Gminy Kamiennik, Urząd Gminy Kamiennik, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kamienniku, Punkt Konsultacyjny w Kamienniku, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Nysie, gminne niepubliczne placówki oświatowe, szkoły ponadpodstawowe, niepubliczne podmioty lecznicze, specjaliści, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe udzielające pomocy udzielające pomocy rodzinom i dzieciom i zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościołów, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, lepszy dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3., podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, zwiększenie dostępności kultury, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2:

1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów.
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych i w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych.
4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, instalowanie progów zwalniających.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Kamiennik, Rada Gminy Kamiennik, Urząd Gminy Kamiennik, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kamienniku, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Niepubliczne podmioty lecznicze, gminne niepubliczne placówki oświatowe, szkoły ponadpodstawowe, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 5.:

Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych.

Cele operacyjne:

1. Rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami.
2. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych, np. spółdzielni socjalnej, klubu lub centrum integracji społecznej. ewentualnie podejmowanie współpracy z ww. jednostkami.
3. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.
4. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy, tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
5. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.
6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadre GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach i kursach oraz zapewnienie dostępu do superwizji.
2. W razie potrzeby rozwijanie wsparcia ze strony asystenta rodziny oraz opiekunek środowiskowych.
3. W razie potrzeby rozszerzenie sieci i oferty infrastruktury socjalnej w gminie.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.

5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej GOPS-u.
6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Realizatorzy:

Wójt Gminy Kamiennik Rada Gminy Kamiennik, Urząd Gminy Kamiennik, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienniku i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym, większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług.

V. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kamiennik na lata 2023-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
- gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- gminny program wspierania rodziny,
- program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami realizującymi zadania publiczne w sferze pożytku publicznego.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kamiennik na lata 2023-2030 będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamienniku. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 22. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)

2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.
6.926.000	8.236.000	8.055.000	8.449.000
2027 r.	2028 r.	2029 r.	2030 r.
8.314.000	9.013.000	8.800.000	8.800.000

Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2020-2022.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za 2022 r. oraz prognozowaną tendencję do ostatniego roku realizacji dokumentu, tj. 2030 r.). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Tabela 23. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii

wskaźnik monitoringowy	wartość w 2022 r.	tendencja do 2030 r.
cel strategiczny 1		
liczba podmiotów gospodarczych w gminie	273	↑
liczba osób bezrobotnych w gminie	83	↓
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności	357, 193, 3	↓
liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego	148, 172, 23	↓
liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	26	↓
liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych (oraz wspomaganych)	21 i 7 (0)	↑
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	3	→
liczba uchodźców objętych wsparciem	0	↑
odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	23,3	↑
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	17	↑
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	59	↑
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	0	↑

liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	0 (0)	↑
liczba osób objętych wsparciem w ramach klubu seniora	0	↑
liczba osób korzystających z dziennego domu pobytu	0	↑
liczba nowo utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością	0	↑
liczba osób objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej	8	↑
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne	0	↑
cel strategiczny 2		
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy	5, 0, 0	↑
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego	13	↑
liczba grup samopomocowych	0	↑
liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	19	↑
liczba lokali osób doznających przemocy domowej	0	↑
liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia	0	↑
liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej	0	↑
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	0	↑
liczba osób skierowanych do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych	0	↑
liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	0	↑
liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej (podstawowej i specjalistycznej) opieki zdrowotnej	13.575	↑
liczba realizowanych programów zdrowotnych	0	↑
cel strategiczny 3		
liczba rodzin objętych pracą socjalną	274	→
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1 (12)	↑
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	0	↑
liczba dzieci do lat 3. objętych opieką	0	↑
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	0	↑
liczba realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka	0	↑
cel strategiczny 4		
liczba stwierdzonych przestępstw	56	→
liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych (w zakresie profilaktyki)	0	↑
liczba inwestycji służących poprawie bezpieczeństwa na drodze	0	↑
cel strategiczny 5		
liczba podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych w gminie (ewentualnie z którymi podjęto współpracę)	0 (0)	↑
liczba organizacji pozarządowych	14	↑
liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych	2	↑
liczba pracowników GOPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)	6 (3)	↑

liczba pracowników GOPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach

6

↑

Źródło danych: Urząd Gminy Kamiennik.

SPIS TABEL I WYKRESÓW**Tabele:**

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe, energetyczne i osłonowe przyznane w gminie w latach 2020-2022	21
Tabela 2. Kadra GOPS-u w 2022 r	30
Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2020-2022	31
Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2020-2022	32
Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2020-2022	34
Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2020-2022.	34
Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2020-2022.....	35
Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2020-2022	36
Tabela 9. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy.....	37
Tabela 10. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2020-2022.....	42
Tabela 11. Podmioty lecznicze i punkty apteczne w gminie	43
Tabela 12. Podmioty lecznicze spoza gminy, realizujące dla mieszkańców gminy specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską	44
Tabela 13. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Nysie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2020-2022 .	45
Tabela 14. Osoby* z orzeczoną niezdolności do pracy zamieszkałe w gminie, otrzymujące świadczenia wypłacane z ZUS** na koniec 2022 r.....	46
Tabela 15. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021.....	46
Tabela 16. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej	50
Tabela 17. Placówki oświatowe w gminie	52
Tabela 18. Placówki kulturalne w gminie.....	53
Tabela 19. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie	54

Tabela 20. Podmioty ekonomii społecznej w gminie	56
Tabela 21. Analiza SWOT	75
Tabela 22. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)	96
Tabela 23. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii	97

Wykresy:

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2020-2022 udzielono pomocy i wsparcia	18
Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie	18
Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie pieniężne.....	18
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie niepieniężne.....	18
Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022 (liczba osób w rodzinach)	19
Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2020-2022.....	20
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2020-2022	20
Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie.....	24
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2020-2022	25
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2022 r.....	25
Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2020-2021* .	26
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2020-2022	26
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2022 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia	27
Wykres 17. Stopa bezrobocia w powiecie nyskim, w województwie opolskim i w kraju w latach 2020-2022 (w %).....	28
Wykresy 18-19. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2020-2022	39
Wykresy 20-21. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2020-2022	40
Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2020-2022.....	48

Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2020-2022.....	49
Wykres 24. Warunki życia w gminie.....	60
Wykres 25. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy.....	61
Wykres 26. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie.....	62
Wykres 27. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?.....	63
Wykres 28. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	63
Wykres 29. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	64
Wykres 30. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	64
Wykres 31. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?.....	65
Wykres 32. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?.....	65
Wykres 33. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	66
Wykres 34. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	66
Wykres 35. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	67
Wykres 36. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy	68
Wykres 37. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	68
Wykres 38. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?.....	69
Wykres 39. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?	69
Wykres 40. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej?	70
Wykres 41. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy	71
Wykres 42. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	71
Wykres 43. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy	72
Wykres 44. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?	72

Wykres 45. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	73
Wykres 46. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie	73
Wykres 47. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	74